

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2016

Julie Matoušková

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PEDAGOGICKÁ
KATEDRA RUSKÉHO JAZYKA

**TVORBA TAMARY MICHEJEVOVÉ V KONTEXTU
SOUČASNÉ DĚTSKÉ RUSKÉ LITERATURY**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Bc. Julie Matoušková

Učitelství pro 2. stupeň ZŠ, obor ČJ-RJ

Vedoucí práce: PhDr. Jana Sováková, CSc.

Plzeň, 2016

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

Plzeň, 15. dubna 2016

.....
vlastnoruční podpis

Poděkování

Upřímně děkuji paní PhDr. Janě Sovákové, CSc. za odborné konzultace a cenné připomínky v průběhu psaní této diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	6
1. RUSKÁ LITERATURA PRO DĚTI A MLÁDEŽ	7
1.1 Definice dětské literatury	7
1.2 Ruská dětská literatura – od historie po současnost.....	8
1.3 Vybraní autoři současné dětské ruské literatury	10
2. DĚTSKÁ SPISOVATELKA TAMARA VITALJEVNA MICHEJEVOVÁ	18
2.1 Rozhovor s dětskou spisovatelkou Tamarou Michejevovou	18
2.2 O Tamaře Michejevové.....	22
2.3 Tvorba Tamary Michejevové.....	23
3. PŘEKLAD VYBRANÝCH DĚL TAMARY MICHEJEVOVÉ SE STRUČNÝM KOMENTÁŘEM	30
3.1 Jurkovi Bumerangové	30
3.2 Taj	33
3.3 Vánoční příběh	35
3.4 Žily-byly pastelky	38
3.5 Komentář k překladu	45
4. MOŽNOSTI VYUŽITÍ POVÍDKY TAMARY MICHEJEVOVÉ VE VÝUCE	50
ZÁVĚR	53
RESUMÉ	54
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	56
PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Poznat blíže současnu ruskou dětskou literaturu a její autory a zároveň přeložit některé z děl, které by našly využití ve školní praxi, mě přivedla k myšlence a nakonec i k rozhodnutí zabývat se těmito tématy ve své diplomové práci.

Hlavním cílem práce bude překlad vybraných děl dětské spisovatelky Tamary Michejevové doplněný stručným komentářem, seznámení se s životopisem a tvorbou autorky v kontextu současné ruské dětské literatury. Práce bude rozdělena do čtyř kapitol.

V první kapitole definuji termín dětská literatura, stručně nastíním historii ruské dětské literatury, problematiku současné dětské literatury a zejména zde představím vybrané představitelé současné dětské literatury. Vzhledem k tomu, že současná dětská literatura není u nás knižně zpracována, budu se opírat výhradně o ruské internetové zdroje.

Druhou kapitolu zasvěťím osobnosti a dílu současné ruské dětské spisovatelky Tamary Michejevové. Na úvod kapitoly zařadím rozhovor se spisovatelkou, který bude adresován především českému čtenáři, a z toho důvodu jej přeložím do českého jazyka. Tamara Michejevová přislíbila poskytnutí rozhovoru prostřednictvím emailové korespondence. V kapitole dále představím životopis a tvorbu spisovatelky a stručné hodnocení její tvorby. O zhodnocení díla Tamary Michejevové jsem požádala i ruskou kritičku Jekaterinu Charitonovovou, která mi ochotně poslala některé své analýzy autorčina díla.

Třetí kapitola již bude představovat stěžejní část práce, překlad tří krátkých povídek „Юркины бумеранги“, „Тай“ a „Ёлочная история“ a pohádky „Жили-были карандаши“. Překlad doplním komentářem k obtížnějším či zajímavým jevům v textech těchto děl.

Ve čtvrté, závěrečné kapitole se zaměřím na didaktické využití umělecké literatury v hodinách ruského jazyka a nastíním praktické využití povídky „Ёлочная история“ ve výuce.

1. RUSKÁ LITERATURA PRO DĚTI A MLÁDEŽ

1.1 Definice dětské literatury

Nedílnou součástí umělecké literatury je **literatura dětská**. Má svá specifika, která vyplývají ze zvláštností dítěte, jeho chápání a potřeb. Vyznačuje se jednoduchou a přehlednou kompozicí, jasnou myšlenkou a přiměřeným jazykem. Dětská literatura plní především funkci výchovnou, estetickou a etickou. Významná je i funkce poznávací a informativní. Četba v dítěti rozvíjí obrazotvornost, pomáhá mu rozšiřovat si slovní zásobu, nenásilně se vzdělávat a vede jej k přemýšlení.

V odborné literatuře se také používá termín **literatura pro děti a mládež**, kterou literární kritik Štěpán Vlašín vymezuje jako „... *integrální součást umělecké literatury, určená specifickou modifikací svých funkcí tak, aby byla esteticky, didakticky a eticky aktuální pro čtenáře v rozpětí od tří do patnácti let. Mnohostranným a podle věku diferencovaným posláním d.l. je zejména probouzet aktivní vztah k jazyku jakožto základnímu prostředku zespolečenštění ..., podněcovat dětskou spontaneitu a fantazii, vyvolávat podněty k poznávání nových reálií a nenásilně vytvářet kritéria mravního a estetického hodnocení.*“¹

V učebnici „Детская литература“ charakterizovala spoluautorka I. M. Arzamcevovala dnešní pojetí dětské literatury, které „... *имеет два значения. Первое – обиходно-бытовое, когда детской литературой называют все произведения, которые читают дети. Однако специалисты ... предпочитают второе значение – научное. В научной классификации различают три вида произведений. К первому виду относят произведения, прямо адресованные детям ... Второй вид составляют произведения, созданные для взрослых, но нашедшие отклик у детей и навсегда поселившиеся на детских полках ... Наконец, третий вид – это произведения, сочиненные детьми, его чаще называют детским литературным творчеством.*“²

Dětskou literaturu je možné rozdělit také podle věku čtenářů do tří stupňů:

Předškolní věk 3-6 let

¹ Vlašín, Š. : Slovník literární teorie. Československý spisovatel, Praha 1984, s. 208.

² Арзамцева, И.Н.: Детская литература Учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений, Москва 2005, с. 11.

Mladší školní věk 6-11 let

Starší školní věk 11-15 let

Pro **předškolní věk** jsou typické leporela, omalovánky, říkadla, hádanky, jednoduché příběhy ze života, povídky se zvířecím hrdinou, v oboru divadla loutková hra.

V **mladším školním věku** se čtou pohádky, rytmické verše s účinnou pointou, krátké povídky ze života dětí, pověsti a povídky z přírody, historie i současnosti.

Staršímu školnímu věku je určena zejména literatura dobrodružná a naučná, četba s dívčí hrdinkou apod.

„Jako žánr dominuje v prvním věkovém stupni říkadlo, v druhém pohádka a ve třetím dobrodružná literatura.“³

1.2 Ruská dětská literatura – od historie po současnost

Stručně do minulosti

Ke světové dětské literatuře se právem řadí ruská literatura pro děti, která má obrovskou tradici a dlouhou historii. Její počátky spadají až do 17. století, kdy vznikaly první dětské slabikáře. V 18. století se o dětskou literaturu zasloužili především N. I. Novikov, který začal vydávat první časopis pro děti „Детское чтение для сердца и разума“ a spisovatel N. M. Karamzin, jenž napsal okolo třiceti dětských knížek, především pohádek („Илья Муромец“, „Дремучий лес“).

V 19. století se počet autorů píšících pro děti značně rozrostl. Patří k nim dodnes světoznámý I. A. Krylov a jeho proslulé bajky, i klasik světové literatury A. S. Puškin a jeho pohádky, které nejsou přímo adresované dětem, ale mají nezastupitelné místo v dětské četbě („Рыбак и рыбка“). K dalším výrazným osobnostem patří V. A. Žukovskij a P. P. Jeršov („Конек-Горбунок“), kteří se stejně jako ostatní autoři dětských knížek té doby inspirovali národními pohádkami.

³ Vlašín, Š. : Slovník literární teorie. Československý spisovatel, Praha 1984, s. 208.

Největší rozmach ruské dětské literatury nastal ve 20. století. Zasloužili se o něj nejen ruští klasici, jako například A. M. Gorkij, L. V. Tolstoj, A. N. Tolstoj, tak i desítky nových autorů – S. J. Maršak, K. Čukovskij, A. Gajdar, N. N. Nosov, E. Uspěnskij. Vznikala nová díla pro všechny věkové kategorie dětské literatury, které zahrnovaly téměř všechny literární žánry od pohádek po naučně-uměleckou literaturu. V dílech se odrážela současnost té doby a k hlavním rysům většiny děl patřila dobrota, čest, přátelství, patriotismus, láska k přírodě.

Útlum v rozvoji ruské dětské literatury nastal v 90. letech minulého století, kdy se postsovětská literatura zřekla tradic ruské a sovětské literatury a neměla na co navazovat. Došlo ke komercializaci vydavatelského procesu a ve výsledku se začala objevovat i pochybná díla spotřebitelské kultury. Populární se stala nová témata z asociálního prostředí a začala se vytrácet myšlenka dobra a zla, krásy a morálky. K novým žánrům tohoto období se řadí dětská detektivka, fantasy, romány pro dívky, horor.

Nové perspektivy současnosti

I přes všechny problémy, s nimiž se dnes dětská literatura potýká, se situace v současnosti pomalu obrací k lepšímu. V práci pokračují už známí a osvědčení autoři starší a střední generace, zároveň se již objevili noví mladí a nadějní spisovatelé. Pro děti se v současnosti vydává spousta dětských časopisů v tištěné i elektronické podobě, („Мурзилка“, „Желтая гусеница“, „Пролог“), nová díla se publikují i v novinách („Детский сад со всех сторон“, „Пионерская правда“, „Тихая минутка“).

Na četbu dětí a mládeže mají negativní vliv počítače, internet, hry nebo sociální sítě. Řešením tohoto problému, který dnes existuje všude na světě, se zabývají i současní ruští spisovatelé. Například významný ruský autor Z. Prilepin prosazuje, aby rodiče sami četli, četli s dětmi, četli dětem, kupovali knížky, vytvořili dětem návyk a pak nebude počítač nebo telefon hlavní věc v životě.⁴

⁴ <http://forum.polismi.org/index.php?/topic/8584-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BF%D0%B8%D0%BD%D0%B0>

K další perspektivě současné ruské literatury pro děti se vyjádřila autorka T. Michejevová. „Мне кажется, что в детских книгах все-таки должна преобладать радость. Или хотя бы надежда... Я знаю, что многие коллеги со мной не согласны, считается, что нашим благополучным деткам полезно почитать про нищих, алкоголиков, беспризорников, детскую проституцию... все это так, но сейчас мне кажется, что многие авторы спекулируют этими темами. А ребенок... он все-таки несколько иначе устроен, ему необходимы надежда и свет. Но тут у нас другая крайность – мы тупо веселим детей, не заставляя их думать и переживать, сопереживать. А ведь это в конечном счете главное.“⁵

1.3 Vybraní autoři současné dětské ruské literatury

Současná ruská dětská literární scéna je různorodá a jsou v ní zastoupeny desítky autorů různých generací. Po letech úpadku se začala vydávat spousta nových knih, které jsou určeny dětem všech věkových kategorií a které patří k různým literárním žánrům.

Do stručného přehledu současné ruské dětské literatury jsem zařadila jak nejvýznamnější autory starší generace, tak i představitele generace střední i té nejmladší. Mezi starší uznávané a úspěšné spisovatele patří především Vladislav Krapivin, Tamara Krjukovová a Sergej Georgijev, střední generaci zastupují Taťana Bokovová, Taťana Rik a Eduard Verkin. Mezi mladé a nadějně umělce, kteří se již dostali do povědomí čtenářů, je možné zařadit Anastasii Stokinovovou, Galinu Džadinovovou, Ninu Daševskou a Anastasii Orlovovou. K těmto mladým autorům se řadí i Tamara Michejevová.

Všichni tito autoři se zúčastňují soutěží, které pořádají nejrůznější vydavatelství, časopisy, internetové portály, nebo jsou vyhlášené státem. Za svoji tvůrčí činnost se umístili na předních místech v tak významných soutěžích jako je cena „Книгуры“, (pokračovatel ceny „Заветная мечта“), konkurs o cenu S.V. Michalkova, V.P. Krapivina nebo S. J. Maršaka a dalších.

Ve výběru autorů současné ruské dětské literatury jsou zařazeni spisovatelé, kteří píšou pro děti různých věkových kategorií, využívají nejrůznější literární žánry a pocházejí z různých

⁵ <http://timirililis.narod.ru/interview.htm>

oblastí Ruska. Většina z nich má filologické nebo pedagogické vzdělání a navíc jsou tvůrčí i v jiných oblastech kultury ať už jako hudebníci, ilustrátoři nebo scénáristé. Někteří se podílejí na tvorbě učebnic a slabikářů. Toto vše svědčí o jejich rozmanitém uměleckém a profesním talentu.

Starší generace ruských dětských autorů

Vladislav Petrovič Krapivin (1938, Tjumeň) za svoji dlouhou téměř padesátiletou tvůrčí dráhu vydal více než dvě stě knih, z nichž mnohé byly přeloženy do různých jazyků. Kromě své spisovatelské činnosti působil jako pedagog, přispíval do nejrůznějších časopisů, psal filmové scénáře. Stal se profesorem Tjumenské státní univerzity, vedl univerzitní školu literárního umění. Mimo jiné založil v Rusku známý dětský oddíl „Каравелла“, který v zemi působí dodnes.

V. Krapivin vytvořil obraz nového romantického hrdiny. Smělého, nesobeckého, který nepřijme měšťanskou morálku a spotřebitelský způsob života, který se vyděluje ze středu svých vrstevníků smyslem pro spravedlnost, který spěchá tam, kde je ho nejvíc třeba. Pro jeho hrdiny se vžil termín „крапивинские мальчики“ („Мальчик со шпагой“).

V osmdesátých letech minulého století se v dílech V. Krapivina začíná postupně prosazovat pohádkově fantastický směr, v němž se prolínají realistické, sociálně-filosofické i fantastické prvky.

K nejpopulárnějším knihám V. Krapivina patří např. „Та сторона, где ветер“, „Оруженосец Кашка“, „Трое с площади Карронад“, „Журавлёнок и молнии“, „Лётчик для особых поручений“.

Desítky děl V. Krapivina byly zfilmovány. Například na motivy jeho novely „Колыбельная для брата“ byl natočený stejnojmenný film, který získal několik cen a podle knihy „Трое с площади Карронад“ vznikl čtyřdílný televizní seriál. Podle slov samotného spisovatele je to jeho nejlépe zfilmované dílo.

Za svoji tvorbu získal V. Krapivin nespočet ocenění, k nejvýznamnějším patří cena A. Grina (2001), v roce 2014 mu byla jako jednomu z prvních udělena cena prezidenta

v oblasti literatury a umění za díla pro děti a mládež za vklad d rozvoje národní dětské literatury a vlastenecké výchovy dospívajícího pokolení.

Od roku 2006 se uděluje Mezinárodní dětská literární cena V. P. Krapivina, kterou jednou ročně získává ruský nebo zahraniční autor. Porotě předsedá sám V. Krapivin.

Tamara Šamiľevna Krjukovová (1953, Vladikavkaz) se do podvědomí ruského dětského čtenáře zapsala více než čtyřiceti knihami, v nichž oslovuje jak ty nejmenší, tak i starší školáky a mládež. Žánrový rozsah jejích děl je široký, od sborníků básní, fantastických i realistických novel až po pohádky, povídky a dobrodružné romány pro mládež.

Celoživotním krédem T. Krjukovové je snaha předávat dětem „...*доброту, любовь и улыбки, которыми меня щедро наградило мое детство. Я хочу, чтобы они полюбили этот мир так же, как люблю его я.*“⁶

K neznámějším knihám autorky pro nejmenší patří „Автомобильчик Бип“ a „Дом вверх дном“, ke knížkám populárním mezi školáky se řadí „Ловушка для героя“ a k vrcholům její tvorby jsou knihy pro mládež „Потапов, к доске!“ a „Костя+Ника“. Obě tyto povídky byly zfilmované, „Потапов, к доске!“ jako stejnojmenná filmová komedie a „Костя+Ника“ pod názvem „Костяника. Время лета“. Tento film o mezilidských vztazích, o lásce, ušlechtilosti a podlosti, o dobrosrdečnosti a lhostejnosti, získal několik významných i mezinárodních ocenění. Na námět knihy T. Krjukovové „Ведьма“ byl v roce 2015 natočen film s názvem „Тихая“.

Knihy T. Krjukovové byly přeloženy do několika jazyků – do němčiny, polštiny, češtiny, maďarštiny, bulharštiny, ukrajinštiny, litevštiny, ázerbájdžánštiny, arménštiny a kirgizštiny. V Čechách vyšla v roce 1996 její knížka Pohádky z kouzelného lesa. V březnu letošního roku T. Krjukovová navštívila Českou republiku. Knihovně Ruského centra vědy a kultury věnovala dvě své knihy, novelu „Хрустальный ключ“ a dobrodružný román „Двери“, který byl napsán na motivy „pražského rozjímání“ spisovatelky.⁷

⁶<http://www.fant-asia.ru/newsite/aboutbio2.htm>

⁷<http://rsvk.cz/vstrecha-s-avtorom-knig-dlya-detej-i-yunoshestva-tamaroj-kryukovoj-v-rtsnk-v-prage>

T. Krjukovová je spoluautorku řady učebnic „Русский язык“, které získaly federální status a učí se z nich děti po celém Rusku. Za tuto rozsáhlou práci byla vyznamenána cenou Vlády Ruské federace v oblasti vzdělávání. K jejím nejvýznamnějším oceněním patří první cena Mezinárodního společenského fondu „Русская культура“ za obrození literatury pro mládež v Rusku za rok 2005.

K populárním spisovatelům straší generace patří **Sergej Georgijevič Georgijev** (1954, Nižnij Tagil), který je autorem více než třiceti dětských knih, scénářů, kreslených filmů a divadelních her pro loutková divadla. Nepřeberné množství svých příběhů publikoval v mnoha dětských a humoristických časopisech, kam pravidelně přispíval. K nejznámějším z nich patří „Ералаш“, „Мурзилка“ a „Кукумбер“.

Z repertoáru Georgijevova díla jsou nejvýznamnější především humoristické a veselé povídky, známé jsou i jeho pohádky, lyrické miniatury i scénáře. Tvorba spisovatele je osobitá, zvláštní a vede své čtenáře k zamyšlení. Píše o věcech, které jsou pro děti závažné a důležité, jazykem, kterému dobře rozumí. Všechny jeho příběhy jsou ze života, všechny jsou pravdivé a za každým příběhem stojí reálný hrdina.

K nejznámějším Georgijevovým knížkám patří „Ёлки-палки: фельдмаршал Пулькин!“, „Король Уго, победитель драконов“ nebo „Кораблик“. Mnohá ruská divadla uvedla originální představení podle jeho knih „Лев Петухович“ a „Северный ветер“. Na námět knihy „Ёлки-палки: фельдмаршал Пулькин!“ bylo vytvořeno několik kreslených filmů.

S. Georgijev získal cenu Celosvazového konkursu za nejlepší krátkou povídku pro děti a cenu Mezinárodního festivalu dětských spisovatelů „Киммерийские музы“.

Střední generace ruských dětských autorů

Jednou z představitelky ruských spisovatelů, kteří se věnují zejména těm nejmenším, je i **Tatjana Viktorovna Bokovová** (1967, Moskva), autorka dětské prózy, poutavých slabikářů, scénářů a především dětské poezie. Výrazný hudební talent T. Bokovová projevila zhudebněním vlastních básní, které našly své místo ve zpěvnících v ruském a anglickém jazyce s názvem „Мой маленький Маэстро“ a v sérii audiokazet „Для вас

поэт Хрюша“. Autorčino porozumění dětskému světu přispělo k popularizaci jejího televizního programu pro děti „Спокойной ночи, малыши“.

K nejúspěšnějším dílům autorky patří „Заботливая мама“, „Зайка – растеряйка“, „Мама, папа и я“, „Чудеса под Новый год“ a další. T. Bokovová v dětech vidí malé filozofy, kteří přemýšlí o tom, jakou barvu má tma i o tom, že všichni kolemjdoucí jsou asi mámy a tátové. Na svět dětí se dívá dětskýma očima, umí se vcítit do dětských pocitů, rozpozná dětská přání a dokáže s dětmi mluvit srozumitelným jazykem.

Z hlediska pedagogiky jsou velice zajímavé knížky „Домашняя азбука нового поколения“ a „Библиотечка Азбуки нового поколения“, v nichž T. Bokovová zábavným způsobem seznamuje děti s azbukou, pomáhá jim učit se číst a psát i rozvíjet řeč a přednes. Obě knížky jsou zábavné učebnice, které mohou sloužit učitelům v mateřských a základních školách i logopedům.

Zajímavou postavou současné ruské dětské literatury je **Tatjana Gennadjevna Rik** (1967, Moskva). Napsala již řadu knih pro mladší děti, z nichž nejznámější je „Чур, Володька мой жених!“ roztěná cenou „Книгуру“ a dále knížku pedagogického významu „Здравствуйте, Имя Существительное“ a „Доброе утро, Имя Прилагательное“.

V dětských časopisech se malí čtenáři mohli seznámit s úspěšnými pohádkami „Лекарство от плохого настроения“ a „Царь-календарь и тарусская бабушка“. K neformálnímu vzdělávání malých školáků využívá moderní formy tvorby, vytváří vzdělávací počítačové hry a audioknihy, mezi něž patří například výukový kompaktní disk „Привет, Причастие!“

Na motivy autorčiných děl se hrálo loutkové divadelní představení „Лягушачьи фантазии“. T. Rik píše také televizní scénáře a svůj mimořádný výtvarný talent uplatňuje jako ilustrátorka.

Stejně jako ostatní dětští spisovatelé má i T. Rik krásný vztah těm nejmenším: „*И пишу я для того, чтобы тебя порадовать, или чему-то научить, или насмешить, или*

*заставить задуматься. Или мне просто хочется поделиться с тобой тем, что я узнала, почувствовала, чему обрадовалась или удивилась.*⁸

Eduard Nikolajevič Verkin (1975, Vorkuta) je významným a plodným představitelem moderního žánru fantasy. Napsal nespočet povídek, novel a románů, které se zabývají současnými problémy dospívajících a zdůrazňují témata, jimiž žije současná mládež.

Autor vydal několik sérií fantastických knih jako například „Приключения Витьки и Генки“, „Расследования Феликса Куропяткина“ nebo „Хроника Страны Мечты“. Součástí série „Хроника Страны Мечты“ je populární román „Место Снов“ o nereálném světě, který se najednou stal realitou. Knížka je psaná živým jazykem současné mládeže, neúčinkují v něm dospělí a dětské hrdinové se setkávají s nejrůznějšími příšerami.

E. Verkin získal za svá díla třikrát cenu „Заветная мечта“ za nejlepší dílo v žánru naučné fantastiky nebo fantasy.

Nejmladší generace ruských dětských autorů

Mladá spisovatelka **Anastasia Igorevna Strokinovová** (1984, Luostari) básnířka a překladatelka, sklízí úspěchy nejen na poli literárním, ale překvapuje i svým hudebním talentem, hraje v orchestru na violoncello, navíc se učí cizí jazyky a zajímá se o astrologii.

Velký úspěch A. Strokinovové přinesla kniha „Кит плывёт на север“ inspirovaná rodištěm autorky za polárním kruhem. Spisovatelka v tomto poetickém díle inspirovaném starou legendou ztvárnila aleutský folklor a podle jejích slov chtěla „... в сказочной форме рассказать детям о существовании в России далекого острова – Беринга, про который и взрослые не так много знают. А ведь это не шутка – целый большой остров! И у него своя история, своя природа, свои особенности.“⁹

Dětská knížka by podle A. Strokinovové neměla zaujmout jen námětem, ale měla by probouzet nadšení pro poznání něčeho nového. Její hrdinové létají na obloze, brodí se v podzemí, setkávají se s neuvěřitelnými živočichy ...

⁸<http://bibliogid.ru/pisateli/pisateli-o-sebe/662-rik-tatyana-gennadievna>

⁹<http://kompasgid.ru/reviews/anastasiya-strokina-kit-plyvyot-na-sever>

Za novelu „Кит плывёт на Север“ se A.Strokinovová stala v roce 2014 diplomantkou ceny V. P. Krapivina.

Galina Sergejevna Djadinová (1979, Arzamas) patří k novému pokolení básníků a i přes svůj mladý věk je známá široké veřejnosti i v profesionálních kruzích. Soubory jejích básní vyšly například v knihách „Имя Фамильево“, „Три подушки“, „Если я во сне летаю“ a „Книжка в тельняшке: морская азбука“ a v knize „Воздушные змеи“, kterou vydala na své náklady, a ilustrace k ní nakreslil její manžel.

G. Djadinová, bývalá učitelka angličtiny, své básně pro děti uveřejňuje v mnoha různých časopisech. „... *писать стихи*“ říká, „*это большое удовольствие, возможность подумать о жизни, найти в ней что нибудь удивительное.*“¹⁰

V roce 2006 se básnířka umístila na třetím místě v Mezinárodním konkursu A. N. Tolstého a její sborník básní „Имя Фамильево“ vešel do short-listu Všeruského konkursu za nejlepší dětské dílo „Алые паруса“.

Nina Sergejevna Daševská (1979, Tver) patří k perspektivním umělcům, je nejen spisovatelka, ale i muzikantka. Hraje na housle v orchestru a i její literární tvorba je ovlivněna hudbou. Napsala pohádku „Паровоз, который хотел играть на скрипке“, vydala sborník povídek „Около музыки“, vzdělávací knihu „Семь невысоких гномов - таблица умножения в стихах и картинках“ a novely „Скрипка неизвестного мастера“ a „Вилли“.

Právě novela „Вилли“ si získala pozornost poroty o cenu V. P. Krapivina: „*Это просто счастье! Чистое, незамутненное, искрящееся, переливающееся тысячью красок, звенящее миллионом звуков.*“ ... „*Эта книга хороша своей абсолютной детскостью, верой в самое лучшее в людях и в мире. Такие книги будят воображение и дарят сказку – на всю жизнь. Есть книги для развлечения, есть для размышления, а есть – для радости. Вся повесть, как полет на велосипеде! такая она радостная, четкая, ритмизованная, такая необыкновенно легкая!*“¹¹

¹⁰ <http://bibliogid.ru/pisateli/pisateli-o-sebe/639-dyadina-galina-sergeevna>

¹¹ http://litparus.ru/klon_novosti/nagrazhdenie_laureatov_premii_sezona_2014_goda.htm#136

Anastasia Alexandrovna Orlovová (1981, Volžskij) píše veselé, poučné a zajímavé básně, povídky a miniatury pro malé děti. Aktivně se účastní seminářů a festivalů dětských spisovatelů, a vystupuje na fórech mladých autorů. Podle literárních kritiků je jméno A. Orlovové objevem v ruské dětské literatuře a každá její nově vydaná kniha se stává středem pozornosti. Její básně byly oceněny téměř všemi literárními cenami, autorka získala dokonce stipendium ministerstva kultury Ruské federace.

A. Orlovová je autorkou knih „Яблочки-пятки“, „Обожаю ходить по облакам“, „Дорожная азбука“, „Времена года“, „Детки у наседки“, „Азбука в стихах“ „Это грузовик, а это прицеп“ a dalších.

Její díla jsou naplněna vnitřní dynamikou, sladěným rytmem, zvukomalbou a jazykovou hrou, které jsou charakteristické pro kvalitní dětské básně. Její knížky jsou určeny malým dětem od kojenců po začínající čtenáře.

Ruská dětská spisovatelka Marina Borodická o díle básnířky napsala: *„Стихи и истории Анастасии Орловой – как матрешки: яркие, четкие, законченные, а приглядишься – внутри еще одна... и еще... Ребенку они всегда чуть-чуть на вырост, взрослому – на счастливый возврат в детство.“*¹²

¹² <http://rosmanpress.livejournal.com/92105.html>

2. DĚTSKÁ SPISOVATELKA TAMARA VITALJEVNA MICHEJEVOVÁ

2.1 Rozhovor s dětskou spisovatelkou Tamarou Michejevovou

Když jsem poprvé začala na internetu hledat dobrého spisovatele ruské literatury pro děti, přepadla mě obava, že si z mnoha literátů nebudu moci vybrat. Přeskakovala jsem od jednoho autora k druhému, od jedné povídky k další. Ale najednou jsem se začetla a nemohla odtrhnout, doslova jsem hltala povídku plnou dobroty a optimismu, lásky a pohody. Vyvolala ve mně takovou zvědavost, že jsem se rozhodla o autorce povídky dozvědět co nejvíce. Podařilo se mi ji najít i na sociální síti Vkontaktě. Z fotek se na mě dívala mladá, sympatická a usměvavá Tamara Michejevová, její tři děti, úchvatná příroda Uralských hor i podivné figurky medvídky Teddyho.

A pak už šlo všechno ráz naráz. Hledání dalších informací, z nichž bylo na první pohled zřejmé, že Tamara Michejevová není žádnou bezvýznamnou provinční spisovatelkou, ale již dnes uznávanou autorkou, která získala řadu prestižních ocenění za dětskou literaturu. Následovaly maily a žádost o rozhovor. Tamara Michejevová s ním ochotně souhlasila.

1. Tamaro Vitaljevno, co si myslíte o současné ruské dětské literatuře?

Ruská dětská literatura zažívá v současnosti rozmach: objevuje se mnoho zajímavých autorů, vydavatelství, existuje několik cen pro dětskou literaturu, znova se začaly organizovat cesty dětských spisovatelů po zemi, setkání se čtenáři, fóra, kulaté stoly, kde se posuzují problémy dětské literatury a dětského čtení. Objevilo se mnoho společností na internetu, které prosazují a popularizují dětské knihy.

2. S jakými problémy se dětská literatura potýká?

Samozřejmě, problémů je také dost. Knihy se vydávají v malém nákladu a téměř se nedostanou do provincie. Současným trendem je znova vydávání sovětské dětské literatury, což samozřejmě není samo o sobě špatné, ale vydavatelstvím pak často chybí prostředky na vydávání tvorby současných dětských spisovatelů. A to je smutné.

3. Můžete srovnat kvalitu a úroveň současné dětské ruské literatury pro různé věkové kategorie?

V současné době se píše velké množství knih pro dospívající a objevily se i noví autoři, protože je o ně velký zájem. Všechny tři největší literární ceny se orientují na literaturu právě pro tuto kategorii. Zdá se mi, že pro děti mladšího školního věku moc autorů nepíše, není o jejich knihy takový zájem. Přesto doufám, že se ledy brzo pohnou i ve prospěch sedmi až desetiletých dětí.

4. Tamaro Vitaljevno, můžete vzpomenout Vaše první tvůrčí začátky, a co vlastně bylo tím hlavním impulzem pro Vaší další literární dráhu?

Svoji první povídku jsem napsala v osmi letech, bylo to tvůrčí zadání ve škole. Tak se mi to zalíbilo, že jsem za rok napsala „velkou povídku“ do dvou tlustých sešitů. Četla jsem ji mladšímu bratrovi před spaním, byla to nějaká kosmická cestování. ... sešit se nedochoval, ale přání zapisovat vymyšlené příběhy mi zůstalo navždy.

5. Jak dlouho píšete knihu a kde nejraději?

Na tyto otázky nelze odpovědět jednoznačně. Některé knihy píše několik let. Například nad dobrodružnou novelu „Лысый остров“ jsem strávila okolo šesti let, konečná podoba pohádky o „Шумсах“ mi trvala deset let. Ale knížku „Жили-были карандаши“ jsem dokončila doslova za dva měsíce.

Jsem ranní ptáče, ráda vstávám brzo a ráda také ráno pracuji. Dobře se píše, když je člověk sám a nikdo ho nevyrušuje ani nerozptyluje. Mám tři děti včetně malé dcerky, takže musím často psát „na koleni“ v přestávkách mezi domácími pracemi. Ráda jezdím vlakem, protože tam mám čas o všem v klidu přemýšlet a zapsat si to.

6. Píšete v současné době nějakou knihu, a jaké jsou Vaše plány do budoucna?

Ano, stále něco píšu. O plánech do budoucna nerada mluvím, protože se bojím, že by se pak nesplnily.

7. Mezi autory ruské a světové literatury je spousta zvučných jmen, jsou mezi nimi i ti, kteří Vám nejvíce přirostli k srdci?

Mám oblíbené spisovatele, jejichž knihy můžu číst znova a znova. V ruské literatuře to jsou Ivan Bunin, Jurij Koval, Marina Borodická, ve světové Astrid Lindgrenová, Tove Janssonová, Joanne Rowlingová.

8. Tamaro Vitaljevno, v publikacích na internetu o Vašem životě a díle jsem se dočetla, že jste se zpočátku také věnovala práci s dětmi. Měla Vaše pedagogická činnost vliv na Vaší tvorbu?

Práce pedagoga mně dala velmi mnoho: získala jsem spoustu přátel, hlavně mezi žáky, rozšířila si obzory a poznala ještě jednu stránku života. To je hodně prospěšná zkušenost. Kromě toho se svět tak rychle a překotně mění, že dětský spisovatel musí být v kontaktu se současnými dětmi, když pro ně píše. Trvalé hodnoty jsou samozřejmě trvalé, ale podmínky dětství se stále mění.

S pedagogickou prací jsem se nakonec musela rozloučit, protože sloučit pedagogickou a spisovatelskou činnost je pro mě těžké. Když jsem učila ve škole, všechny moje myšlenky, emoce i síly se soustředily na děti a vyčerpávaly se natolik, že na tvorbu mi téměř nezůstal čas ani vnitřní oheň.

9. Narodila jste se a žijete na Urale. Jak Vás tento kraj inspiruje?

Ural je obdivuhodný kraj, kde jsou hory a stepi, řeky, jezera i lesy. Vyrostla jsem v malém provinčním městečku, daleko od velkých měst, uprostřed kouzelné přírody. Myslím, že tento kraj zásadně ovlivnil moji tvorbu. Okolní lesy jakoby byly plné zázraků, záhad a tajemství. Vždycky jsem se jimi ráda sama dlouhé hodiny brouzdala a vymýšlela různé příběhy.

10. U nás se říká, nejen prací je člověk živ. Co Tamaro, děláte, když zrovna nepíšete? Na co se těšíte, co máte ráda?

Velmi ráda cestuji, často chodím na horské túry. Několikrát jsem byla s rodinou v hornatém Krymu, v loňském roce jsme uskutečnili cestu do okolí Elbrusu. Byl to poměrně složitý devítidenní pochod, ale mně se to moc líbilo. Každé léto také splavujeme na lodkách řeku, což je velmi zábavné a zajímavé.

Také mě baví ruční práce. Vyrábím plstěné hračky a medvídky Teddy, šiju látkové obaly na bloky a sešity. Tohle mě uspokojuje, mohu při tom přemýšlet a srovnávat si myšlenky o budoucích knihách.

Dnes největší můj koníček, který doufám přeroste v životní dílo, je pěstování stromů ze semen. Je to něco absolutně neuvěřitelného. Sledovat, jak z malinkého semínka vyrůstá budoucí strom! Mým snem je zasadit celý les.

11. Tamaro Vitaljevno, na hodnocení je ještě hodně času, nepochybně Vás čeká dlouhý osobní i profesní život. Přesto, co ve svém dosavadním životě považujete za nejkrásnější a nejzajímavější momenty, události nebo období života.

Zdá se mi, že za jeden z klíčových momentů mého životopisu mohu považovat dětství. Bylo šťastné, bohaté, plné událostí a radosti, plynulo v láskyplném prostředí spolu s rodiči, starší sestrou, která byla vždy mým příkladem, a mladším bratrem.

Druhým klíčovým momentem v mém životě bylo narození dětí. Mám tři, dva syny a dceru. A každý z nich se pro mě stal dobrým učitelem a inspirací.

12. Na závěr bych se Vás, Tamaro Vitaljevno chtěla zeptat, zda znáte nějakou českou literaturu a jak se vám líbí?

Samozřejmě znám Karla Čapka, ale i příběhy o krtečkovi: pravda, nevím, jestli ho zařadit spíše k literatuře nebo ke kreslenému filmu. V dětství se mi strašně líbila knížka Bohumila Nohejla Báječný trest, přečetla jsem ji několikrát. Nedávno u nás v Rusku znova vydali knihu Ludvíka Aškenazyho Psí život, je to velmi silná věc. Nedávno jsme se staršími syny přečetli Lichožrouty Pavla Šruta. Takové knížky, které vyprávějí o vymyšlených – nebo snad o nevymyšlených národech a civilizacích, se mi moc líbí.

2.2 O Tamaře Michejevové

Tamara Vitaljevna Michejevová patří k současným úspěšným mladým autorkám. Talentovaná spisovatelka se věnuje tvorbě pro děti a mládež. Píše pohádky, povídky a novely.

Tamara Michejevová se narodila v roce 1979 na Urale, ve městě Ust'-Katavu a dosud žije v městečku Miasskoje. Prožila šťastné dětství v prostředí milující rodiny, s rodiči, se starší sestrou a mladším bratrem. Jako malá toužila posbírat všechny opuštěné psy z ulice a vystupovat s nimi v cirkuse, nebo se stát artistkou, oceánologem, trenérkou delfínů nebo dokonce mořeplavcem. Nakonec se jí podařilo splnit si dětské sny, protože jako dětský spisovatel může všechna tato dobrodružství prožívat spolu se svými dětskými čtenáři. Jak sama napsala „*То, о чем мы мечтаем в детстве, остается с нами навсегда.*“¹³ Po ukončení studia na Čeljabinské střední škole kultury, kde se připravovala na práci s dětmi jako vedoucí, se Tamara Michejevová rozhodla pro studium literatury a na filologické fakultě Čeljabinské pedagogické univerzity. Po roce však zjistila, že ani tímto směrem se nechce vydat a přihlásila se na Literární institut A. M. Gorkého, který úspěšně zakončila.

Kromě spisovatelské dráhy se Tamara Michejevová věnovala pedagogické činnosti, která jí dala mnohé, především inspiraci, náměty na příběhy, zkušenosti i spousty nových dětských přátel. Tamara Michejevová učila ve škole literaturu, pak působila jako učitel volného času, později pracovala ve školním rádiu a vydávala školní almanach.

Na otázku v ruském časopisu o dětské literatuře „Желтая гусеница“ nakolik jí praxe ve škole pomáhá v tvůrčí práci, Tamara Michejevová odpověděla: „... *честно говоря, только мешает. Потому что и та и другая профессия – очень творческие и требуют полной самоотдачи. Совмещать их не всегда получается ...*“¹⁴. Nakonec si mladá spisovatelka musela vybrat, kým chce být. Pedagožkou nebo spisovatelkou? Vybrala si spisovatelskou dráhu.

Tamara Michejevová navštívila mnoho seminářů mladých talentovaných autorů dětské literatury v nejrůznějších městech a oblastech Ruska. Zúčastnila se Fóra mladých

¹³ <http://timirilis.narod.ru/biography.html>

¹⁴ <http://timirilis.narod.ru/interview.htm>

spisovatelů a několika literárních festivalů. Je členkou Svazu dětských spisovatelů Uralu a zasedá v porotě o cenu V. P. Krapivina.

V soukromém životě Tamary Michejevové zaujímá významné místo rodina. Se svým manželem korejské národnosti se seznámila při studiu na pedagogické fakultě a po svatbě přijala jeho příjmení Son. Společně vychovávají dva syny a malou dcerku.

V literární tvorbě autorka nadále vystupuje pod dívčím jménem. Vysvětluje to tím, že je vděčná rodičům nejen za to, že jí darovali život a vytvořili šťastné dětství, ale i proto, že jí umožnili najít samu sebe.

2.3 Tvorba Tamary Michejevové

První literární pokus Tamara Michejevová vytvořila již v osmi letech. Ale i skutečnou spisovatelskou dráhu zahájila poměrně brzy, v době studií v Literárním institutu. V tomto období napsala několik povídek a čtyři novely: „Две дороги – один путь (2005)“ a „Лысый остров (2005)“, „Асино лето (2008)“ a „Летние истории (2008)“. Následovaly další novely „Не предавай меня! (2010)“, „Лёгкие горы (2012)“, „Когда мы остаемся одни (2013)“. Později se autorka soustředila na tvorbu pohádek, k nimž patří: „Жили-были карандаши (2015)“, „Шумсы - хранители деревьев. Истории из жизни шумсов необыкновенных (2015)“ a „Шумсы и Почти Сосновый Лес (2016)“.

Své povídky a pohádky Tamara Michejevová publikuje také v různých časopisech pro děti, jako jsou např. „Кукумбер“, „Чиж и Еж“, nebo také v časopisech „Север“, „Урал“ a „Октябрь“. Výběr z její tvorby rovněž vyšel v samostatné knížce „Юркины бумеранги“.

Na otázku, proč se ve své tvorbě Tamara Michejevová zabývá výhradně dětskou literaturou, sama autorka odpověděla: „... мне просто детство интереснее, чем все остальное. Мне кажется, что это самый сложный и вместе с тем самый важный отрезок жизни, от которого зависит вся жизнь человека. ... Может быть, поэтому я и пишу для детей. Ведь мне есть чем с ними поделиться.“¹⁵

Počáteční tvorba Tamary Michejevové je určena starším školákům a dospívajícím mládeži, pro které napsala realistické novely a povídky. Přesto si její díla oblíbili nejen děti

¹⁵<http://timirilis.narod.ru/biography.html>

různých věkových kategorií, ale i dospělí. V současnosti se Tamara Michejevová zaměřuje více na pohádky a příběhy pro děti předškolního a mladšího školního věku. Podle slov samotné autorky, je to pro ni nový žánr.

V knížkách spisovatelky se setkáváme s hrdiny nejrůznějších charakterů, ale jedno mají společné. Všechny postavy jsou kladné, což svědčí o autorčině optimismu a pozitivním pohledu na svět. Ať jsou hlavní představitelé jejích povídek či novel v jakkoli vážné situaci, vždy ještě mají naději na dobrý konec. Jsou výrazní, neobyčejní, snaží se pochopit svět a hledají sami sebe.

Tamara Michejevová se ve svých literárních dílech zabývá hlavně tématy, která jsou pro děti i dospívající přitažlivá. Píše o přátelství, dospívání, dětském dobrodružství i o prvních láskách. V povídkách i pohádkách se autorka zabývá křehkým vztahem mezi dětmi a rodiči a ukazuje důležitost harmonie v rodině. Nenásilně a nepozorovaně učí děti smyslu pro povinnost, ukazuje jim cestu k dobrotě a soucitu. Podvědomě je vede k přesvědčení, že je třeba pomáhat těm, kteří to potřebují. Významné místo v jejích dílech zaujímá i láska k přírodě a ochrana jejích krás. Tamara Michejevová dokáže velmi realisticky, a přesto zajímavě líčit život obyčejných dětí a proměnit reálné události ve vzrušující zážitek. Zároveň dokáže vytvořit fantastický svět, tajuplný a utajený, svět plný zázraků a dobrodružství.

Náměty pro svoji tvorbu T. Michejevová čerpá ze svých zkušeností v pedagogické činnosti, inspiruje se svými dětmi a vnímavým pozorováním okolního světa. V jejích dílech se promítají i vlastní zážitky a vzpomínky z dětství, „... оно рассыпано, как мне кажется, по всем моим книгам.“¹⁶

Jazyk autorky je živý, bohatý a srozumitelný i mladším dětem, nepodbízí se používáním nespisovného jazyka. Její výrazný cit pro jazyk, lehký styl a vidění světa očima dítěte dělají její knížky tak blízké dětské duši. Dýchá z nich teplo dětství a člověk má pocit, že vidí a slyší živé plastické obrazy.

Zpočátku své tvorby se Tamara Michejevová potýkala s problémem kvalitní ilustrace. Přestože je ilustrace dětské knihy důležitá, neboť oslovuje čtenáře a probouzí v něm zvědavost, vydavatelé dříve autorům neumožňovali zasahovat do její grafické a ilustrační

¹⁶ <http://timirilis.narod.ru/interview.htm>

podoby. V současnosti se situace již výrazně zlepšila, o čemž svědčí i samotná slova autorky: *„Мне кажется, что это очень важно для детской книги – какие в ней будут иллюстрации. Сейчас многие книги переиздают именно из-за иллюстраций. Хорошо, когда издательство дает автору право участвовать в выборе художника, когда автор и художник могут обсудить, пообщаться, придумать что-то вместе.“*¹⁷ V poslední době Tamara Michejevová dokonce spolupracuje se známou ilustrátorkou Olgou Brezinskou, která se podílela i na dílech tak významných spisovatelů jako je např. V. Krapivin.

Tamara Michejevová ve více než desetileté spisovatelské kariéře získala již řadu cen. V roce 2006 se stala finalistkou ceny V.P. Krapivina, a o rok později laureátkou celostátní prestižní ceny „Заветная мечта“. Významná byla i dvě ocenění v soutěži uměleckých děl pro mládež o cenu S. V. Michalkova, v roce 2008 za sborník povídek „Юркины бумеранги“ a v roce 2010 za novelu „Лёгкие горы“. Za stejnou novelu byla oceněna v roce 2011 cenou P. Bažova.

„Лёгкие горы“

K nejvýznamnějším a oceněným knížkám Tamary Michejevové patří novela „**Лёгкие горы**“, za kterou byla autorka odměněna cenou S. V. Michalkova a také cenou P. Bažova za umělecké ztvárnění problematiky překonávání osamělosti a významu rodiny.

Autorka vypráví příběh o dívce Dince z dětského domova, kterou si adoptovala nová rodina. Kvůli Dince se však rodiče rozejdou a nová maminka odjíždí s dcerou ke svojí rodině do Lesogorsku. Dinka se najednou stává součástí velké rodiny, ale ne všichni ji okamžitě a bezvýhradně, ne všichni ji budou mít ihned a napořád rádi. Autorka očima Dinky seznamujeme čtenáře s charaktery jednotlivých členů rodiny a ukazuje, jak se všichni snaží si najít k sobě cestu.

Kniha není, jak by se mohlo zdát, o problematice adopce, ale je především o vztazích v rodině, o lásce i o smyslu pro povinnost. O přátelství a porozumění. O křehkém vztahu a důvěře mezi dítětem a rodiči.

¹⁷ <http://miraman.ru/posts/1081>

Tato novela byla vysoce oceněna jak některými spisovateli, tak i kritiky dětské literatury. Ruská kritička Irina Arzamcevová upozornila především na přesvědčivý obraz a psychologii hrdinů různého věku od předškoláka po stařenu. *„Автору удалось на малом пространстве представить Россию объемно – и в историческом, и в социальном отношении, глазами маленькой девочки Дины, Без всякого пафоса решается тема Родины – прежде всего малой Родины.“*¹⁸

Knížku velice kladně zhodnotil i spisovatel Sergej Machotin, jeden ze členů poroty, o cenu S. V. Michalkova *„Читаю одну рукопись, вторую, третью... Тяжеловесно, вторично, не по-детски... И вдруг: „Будто в комнату влетел терпкий, степной, легкий ветер. И повесть читалась легко, хотя говорилось в ней о вещах серьезных и часто совсем невеселых. И называлась повесть „Легкие горы“.“*¹⁹

Z novely Tamary Michejevové „Лёгкие горы“ je cítit obrovská upřímnost, hluboké chápání vnitřního světa dítěte i láska k rodnému kraji.

„Асино лето“

Další vysoce hodnocenou knížkou Tamary Michejevové je novela-pohádka **„Асино лето“**, kterou napsala ještě při studiu Literárního institutu a v roce 2007 za ni získala prestižní ocenění „Заветная мечта“.

V kouzelné knize zázraků autorka líčí dobrodružství Praskovji Šustovové - Asji v dětském táboře. Kamarádi se skřítky, s vodníky, s rusalkami a vílami a jako kouzelnice, která umí létat, prožívá různá dobrodružství. Neváhá pustit se do těžkých a nebezpečných úkolů, a pomáhá svému kamarádovi Koljovi zázračně se vyléčit. V příběhu není důležité to kouzlo, které Asje do života přináší pohádkoví tvorové, ale to kouzlo, které je přímo v Asje: umění věřit zázrak, opravdové přátelství a ochota pomáhat všem, kteří to potřebují. Ne náhodou na konci knihy říkají Asje její kouzelní kamarádi: *„... Чудеса, Асенька, нелегкая ноша, но она тебе оказалась по плечу. Значит, теперь ты настоящая волшебница. ...Пусть твой дар, дар любви, терпения и дружбы никогда не покинет тебя...“*²⁰

¹⁸ <http://kykymber-ru.livejournal.com/13781.html>

¹⁹ <http://timirilil.narod.ru/critic.html>

²⁰ http://loveread.ec/view_global.php?id=48820

V kontrastu s pohádkovým a kouzelným světem vykreslila v novele Tamara Michejevová současné děti a jejich vedoucí realisticky a skutečně.

Marina Jurinová, dětská básnířka o knížce napsala: *„Как невыносимо жаль расставаться с Прасковьей Шустовой Не хочется уезжать ... от гномов и солнечных зайчиков. ... в глубине души понимаешь, что когда-то такое лето было и в твоей жизни. Нужно только вернуться в него.“*²¹

Z další tvorby

Další kniha Tamary Michejevové je novela **„Не предавай меня!“**, která se zabývá aktuálním tématem lidských vztahů, pojednává o přátelství a zradě. Hlavní hrdinka náhodně zjišťuje, že je ve třídě neoblíbená a s novou situací se musí vyrovnávat. Autorka v knize ukazuje, jak je důležité budovat dobré vztahy v kolektivu a neztratit svoji individualitu.

O dospívání dívky Janky po rozvodu rodičů pojednává novela **„Когда мы остаемся одни“**. Hlavní hrdinka se musí vyrovnávat s novou situací, zvyknout si na nový domov i kamarády. V tomto upřímném a dojemném díle Tamara Michejevová zdůrazňuje, jak důležité je odlišit trvalou skutečnost od nahodilé i jak vzdálená je zamilovanost od skutečné lásky.

V knížce **„Летние истории“** Tamara Michejevová vypráví prostřednictvím táborové vedoucí kratší příběhy o životě dětí v letním táboře. S neobyčejným lyrismem píše o prvních láskách i prvních zklamáních, o radosti i složitosti vztahů, o tom všem, co trápí každého mladého člověka na cestě k dospívání.

Příběhy z dětského světa zachycují i další dvě novely **„Лысый остров“** a **„Две дороги – один путь“**.

V současnosti se Tamara Michejevová ve své tvorbě více zaměřuje na pohádky a příběhy pro děti mladšího a předškolního věku. V loňském roce vyšel první díl knihy **„Шумсы - хранители деревьев. Истории из жизни шумсов необыкновенных“** a na začátku

²¹<http://timirilis.narod.ru/critic.html>

letošního roku pokračování „Шумсы и Почти Сосновый Лес“. „Шумсы“ jsou záhadní obyvatelé parků a lesů. Žijí ve stromech, které ochraňují. Připomínají troly, hobity i Čeburašku, ale zároveň jsou to úplně samostatné bytosti se svojí historií, způsobem života, naivním a dojemným pohledem na svět i s velmi lidskými vztahy. „Шумсы“ učí malé čtenáře dobrotě, soucitu, radosti ze života a k ochránářskému vztahu ke všemu živému.

Těm nejmenším je věnována také knížka „Жили- были карандаши“. Pomocí postaviček Žlutého, Červeného a Modrého autorka originálním způsobem seznamuje děti s tím, jak vznikají barvy a jejich různé odstíny. Jaké barvy spolu kontrastují, a které k sobě ladí. Na otázku jak se zrodil nápad napsat tuto knížku Tamara Michejevová odpověděla: *„Сама не знаю, ... Может быть, потому что у меня у самой сейчас маленькая дочка, и захотелось поиграть с ней в цвета. А может быть, потому что я год преподавала в школе рисование, и иногда детям трудно объяснить про контрасты, цветовой круг или воздушную перспективу.“²²*

Pohádka „Жили- были карандаши“ spolu s dalšími třemi povídkami „Тай“, „Юркины Бумеранги“ a „Ёлочная история“, které vyšly ve sborníku „Юркины Бумеранги“ jsou předmětem mé překladatelské práce a následného komentáře. Samotný tento sborník, v němž vyšly nejzajímavější povídky autorky, byl oceněn v roce 2008 cenou S. V. Michalkova.

Povídka „Юркины Бумеранги“, jež dala název celému sborníku, vypráví o malém chlapci plném dětských snů a o krásných koních na břehu moře. Přesto jeho největší touhou je přání najít „ztraceného“ tatínka a žít v milované rodině s mámou a tátou. A protože v autorčiných dílech se dějí zázraky, jeho největší sen se splní.

V dojemné povídce „Тай“ T. Michejevová připomíná, že i děti se setkávají se zlem a musí se s ním naučit vyrovnávat. Ukazuje přátelství mezi mladou hlavní hrdinkou a psem Tajem, kterého krutí výrostci oslepí. Přesto se oba spolu chodí dál „dívat“ na úchvatný západ slunce.

Láska ke zvířatům, ale i splněné sny a zázraky jsou tématem povídky „Ёлочная история“. Malý Goška toužil po malém pejskovi, ale rodiče mu to nikdy nedovolili. Až

²² <http://miraman.ru/posts/1081>

na Nový rok, v den, kdy se dějí zázraky, se jeho sen stal skutečností. A jeho nový chundelatý kamarád se stal členem rodiny.

Spisovatelka T. Michejevová ve svých knížkách odhaluje vnitřní svět rozvíjející se osobnosti dítěte, optimisticky a pozitivně ztvárňuje dětství takové, jaké si ho přejeme mít, vypráví o věrnosti a velkých malých hrdinstvích, o čistých a hlubokých citech a plnicích se přání. Do popředí jejích povídek a novel vstupuje motiv rodiny, jako tradiční hodnota vycházející z ruské národní kultury. Na druhé straně se autorka nevyhýbá problémům dětství, nenasazuje si růžové brýle. Ukazuje jak těžké je někdy pro děti porozumět dospělým a světu. Její dětské hrdinové se setkávají s nespravedlností, hloupostí i krutostí, s osamocněním, rozčarováním i bolestí. V reálném boji dobra se zlem však v jejích knížkách vítězí dobro, spravedlnost, a někdy i zázraky.

Velkou pozornost literární tvorbě T. Michejevové věnovala významná ruská kritička Jekaterina Charitonovová, která podrobně zhodnotila autorčinu literární tvorbu na VIII. Všeruské vědecké konferenci věnované literatuře v kontextu současnosti: *„Тамара Михеева создает грустно-веселый, остро парадоксальный, открытый для взаимодействия мир. Автор, очевидно, понимает, что дети и подростки живут в особом пространстве – духовно-эмоционально-действенного напряжения, и стремится не к правдоподобию, а к открытию истинной сути людей, предметов, обстоятельств. Благодаря способности ребенка к сопряжению, условно говоря, сказочного и реального пространств, мир воспринимается как гармоничный, упорядоченный, имеющий смысл, а сам ребенок – как органически причастный этому миру.“*²³

²³ Харитонова, Е.: Литература в контексте современности, Челябинск 2015, с. 7.

3. PŘEKLAD VYBRANÝCH DĚL TAMARY MICHEJEVOVÉ SE STRUČNÝM KOMENTÁŘEM

3.1 Jurkovi Bumerangové

Bumerangové jsou koně. Žijí na jednom mysu, jedí žlutou travu, a při západu slunce se smutnými očima dívají na moře. Všichni bumerangové mají nazrzlou hladkou srst a měděnou hrubou hřívu.

Malinký Jura o tom byl přesvědčený. Kreslil koňské tlamy na oroseném skle okna a opakoval tohle divné, neznámé slovo: Bumerang. Bu-me-rang. Bumerangové.

Jurka se chtěl o těchto koních dozvědět víc, ale máma stále neměla čas: psala dopisy tátovi na Sever a povídala o tom Jurkovi před spaním.

Jednou Jurka zapochyboval, že Bumerangové jsou rezaví koně z mysu, protože uslyšel přes otevřenou ventilačku, jak kluci ve dvoře křičí:

„Míšo, pojď na louku, budeme si hrát s bumerangem!“

Máma seděla za svým velkým stolem a kreslila obrázky k jedné dětské knížce. Zítra je musí odnést do redakce, a proto jí nechtěl rušit. Jen nemohl pochopit, jak je možné na louce hrát na zrzavé koně se smutnými očima.

„Mami, Bumerangové jsou koně?“

„Ehm,“ roztržitě odpověděla máma, aniž se odtrhla od práce.

Jurka se uklidnil. Pochopil, že kluci si prostě představují, že k nim přišli Bumerangové. Samozřejmě, vždyť každý se chce skamarádit se zrzavými koňmi, kteří se po večerech dívají z mysu na moře.

Jindy se o nich Jurkovi zdálo. Přicházeli jednou jednotlivě, jindy s celým stádem, dívali se mu do očí a z jeho rukou si brali bílé kousky cukru.

Jurka se probudil šťastný.

Ani ve škole, ani venku nikomu o Bumeranzích nevyprávěl. Neměl žádné kamarády.

Ze všeho nejvíc si Jurka přál, aby se táta brzo vrátil ze Severu a ukázal mu ten mys, kde se pasou zrzaví koně. Jenže táta tady tak dávno nebyl, že si ho už skoro ani nepamatoval.

Jurka vnímavě sledoval svět kolem sebe. Moc o něm nevěděl. Do školky nechodil, žil na vesnici s babičkou, která se o něj starala, sama ho léčila a postavila na nohy. Jurka se totiž narodil hodně nemocný, a máma si tehdy řešila svůj život.

Tam, v zapadlé malinké vesničce, bylo pro Jurku všechno známé a blízké. Ševelící tráva byla měkká a poddajná. Psi byli hodní, lidé laskaví.

Ve městě to je jinak. Babička zpočátku také přijela s Jurkou a mámou do města, vařila jim snídani a vzdychala, když poslouchala, jak máma pomáhá Jurkovi dělat úkoly. Ale potom už byla unavená a vrátila se tam, kde krávy zvoní po ránu zvonečky, a v letních nocích chlupci odjíždějí na pastvu. Někteří z nich se podobají Bumerangům.

Ve městě se Jurkovi zpočátku o Bumeranzích nezdálo. Ale jednou v noci se vzbudil do bouřky, a když se nebe rozsvěcovalo bleskem, na stěnu se položil stín. Podobal se siluete koně s hříbátkem ...

Možná tam na mysu, porostlém žlutou stepní trávou a nízkými keři, se v pozdním podzimu rodí hříbata. Vzduch v tu dobu bývá zneklidňující a hustý, nebe je nízké a ocelové.

Hříbatům se podlamují tenké nohy, ale za zimu zesílí, a příští rok budou již s dospělými koňmi provázet západ slunce do moře. Také jim zesmutní oči. Jurka chtěl o bumeranzích vědět víc, ale ani v jedné knize o nich nebylo nic napsáno.

„Mami, kdo jsou Bumerangové?“

„No oni se vždycky vrací,“ odpověděla jako vždy roztržitě máma, aniž by se odtrhla od dopisu tátovi na Sever. „Jurko, přece vidíš, že pracuji.“

„Vždycky se vrací,“ tohle Jurka věděl.

Ať by odešli Bumerangové, do jakýchkoli stepí a skákali by po jakýchkoli kopcích, při západu slunce se všichni vrací na mys a dívají se na moře.

Jurka by rád věděl, o čem přemýšlejí, když mlčky postávají na břehu. Dokonce ani ve snu Bumerangové neodhalili svoje tiché tajemství.

„Napsala jsem tátovi, aby ti přivezl bumerang,“ řekla máma Jurkovi před spaním. Jurka se nepodivil, táta dokáže všechno. Ale nechtěl, aby ani jednoho zrzavého Bumeranga odvezli z mysu do dusného města, kde není moře.

„Mami, ty pořád píšeš tátovi dopisy, ale on nám ne ...“

„Táta moc pracuje, Jurko.“

Následující den, přiběhla máma domů veselá, šťastná, shodila plášť, mokrý od jarního deště. A zvonivě cvrnkla Jurku do hlavy.

„Přišel nám Dopis!“

„Dopis?! Od babičky!“ seskočil z parapetu Jurka.

„Od táty!!!“

Dopis byl úžasný, úžasný byl i táta. Bylo jasné, že je to ten, kdo je dokáže odvézt k Bumerangům a umí i naslouchat ševelící trávě v babiččině vesnici. Jenže písmo v dopise bylo až příliš podobné tomu maminčinu ...

Pak přišlo léto s horkými lijáky a bouřkami, sluncem a větrnou metelící topolů.

Máma přicházela z práce stále později.

Jurka chtěl jet k babičce, ale jednou ráno si na jeho postel sedla máma a vousatý muž.

„Dobré ráno, synu.“

Máma počechrala Jurkovi vlasy. Měla neobyčejně šťastné oči.

„To je pro tebe ... bumerang,“ a muž podal Jurkovi divné ohnuté dřevo.

Pili čaj s bonbony a citronem, houpali se v parku na houpačkách a táta zvedal Jurku i mámu až do nebe. Jurkovi bušilo srdce, máma pištěla jak holčička. Jedli zmrzlinu na Nábřežní, hleděli do oblak a vystřelovali rakety.

Ale v noci Jurka tichounce vzlykal do polštáře.

Ukázalo se, že bumerang je krásná, ale nesmyslná pálka, a to i přes to, že s ní táta umí tak dobře házet a ona se vrací.

Ale na mysu u moře nejsou zrzaví koně se smutkem v očích!

„Copak, Jurko?“

Jemu to nevysvětlíš, ani když je to TÁTA!

„No tak, posuň se.“

Táta měl silné ruce, objal jimi Jurku kolem ramen, hlas měl tichý a takový, jakým se vyprávějí pohádky:

„Víš, synu ... Daleko na Jihu je moře. Tam na břehu žijí koně. Při západu slunce vypadají jako zrzaví. Jsou to velmi chytří koně. A velmi silní. Nejednou zachránili lidi od bídy. Ale z nějakého důvodu jsou smutní, hlavně, když si slunce sedá do moře. Konec se sbíhají na břehu a dívají se za ním. Možná je jim líto loučit se se Sluncem, ale možná mají nějaké tajemství ...“

„No, samozřejmě, táta prostě neví, že to jsou koně – Bumerangové.“

Dospělí nevědí všechno. A některé věci nenazývají pravými jmény. Divní lidé tihle dospělí.

Ale ne všichni, Jurka to pochopil.

Někteří znají Bumerangy, stýská se jim po moři a píše dopisy na Sever, aby se jednou dočkali něčeho návratu.

3.2 Taj

Říkali mu Taj. Nikdo nevěděl, kde se v našem dvoře vzal. Prostě se jednou objevil v našem podjezdu zrzavý, chundelatý, opuštěný pes, s visícíma ušima a temně hnědýma očima. Když chtěl jíst, začínal štěkat, jakoby mluvil, a předváděl jednoduché psí kousky. Podával tlapku, sedal si, koulel se.

Tak si vydělával na svůj chleba. Taj nikdy nejedl z ruky a nevytrhával pohoštění, jako někteří tuláci, bral si jídlo opatrně, s citem. Jednou jsem zaslechla, jak sousedka teta Šura říká svému maličkému vnukovi:

„Vezmi si příklad z Taje, ten zná cenu chleba ...“

Jako poděkování za oběd Taj přátelsky vrčel nebo široce roztáhnul chlupaté tlapy, každého nenápadně chytal za šaty a táhnul ho k sobě, aby si o něj mohl otřít mokrý nos. Do podjezdu Taj přicházel až na třetí pozvání a při tom vytáčel hlavu na stranu, jakoby se ptal: „Opravdu nejste proti, jestli se zajdu ohřát? Skutečně vám nepřekážím?“

Taj byl nejbáječnější pes na světě. Miloval svobodu. Několikrát si ho brali domů, ale on jim utekl. Myli ho, česali, pravidelně krmili, ale Taj už se za dva dny znova vracel k našemu podjezdu. Tehdy se mi zdálo, že by rád žil se mnou, ale máma měla alergii na zvířata, a tak jsem si ho nemohla vzít.

Byli jsme s Tajem přátelé, protože jsme se oba rádi dívali na západ slunce.

Bylo mi tehdy patnáct a žila jsem v paneláku v centru města. V kličce mnohoposchodového mraveniště. Nic lepšího než střecha v našem domě nebylo. Brala jsem starou tátovu svítilnu a s Tajem jsme šli pěšky do čtrnáctého poschodí, zastavili jsme se až před schody na střechu. Taj neměl rád výtahy. Nevím, kdo a kdy naučil Taje škrábat se po takových schodech, ale uměl to obratně.

Střecha, rezavá od přicházejícího západu slunce. Rezavé je všechno kolem, město, mraveniště domů se stovkami skleněných očí a peříčky antén, oblaka a my s Tajem na samém okraji střechy. Taj se obyčejně rozvaloval vedle mě, s hlavou na svých mohutných tlapkách. Západ přicházel pomalu. Utichaly hlasy země, houstly barvy hlasitější než vítr a

nebe. Spouštěla se opona dne, v níž se přelévaly všechny odstíny slunce, od červánkového, červeného přes šedivý až k něžně růžovému a zlatému. Taj se díval, a nemohl odtrhnout oči.

Jednou jsem si na střechu vzala chlebičky a nabídla i Tajovi. Podíval se na mě tak, jako bych zapnula déšť a zkazila celé divadlo. A to se říká, že psi nerozlišují barvy ...

Potom přišel soumrak. Země stále více temněla, ale měsíc, v době západu bledý, byl stále zářivější. Rozsvěcovala se okna najednou podobná lesknoucím se dířům. Začala večerní píseň maminek:

„Vasjo! Domů!“

„Aňo, Aňo, je čas jít spát, kolikrát tě budu volat!“

„Geňko, ty jeden parazite, marš domů, než ti jedna přiletí!“

A zvuky kytary, a smích, a karty na lavičce ...

Hladila jsem Taje po hlavě. Někdy jsme spolu na střeše snili, jak hezký budeme mít život. Já povídala a Taj poslouchal. Patrně se mnou souhlasil.

... Toho léta mě vzal táta k moři. No co říct, bylo tam krásně. Mohla jsem se celé dny válet na pláži a na nic nemyslet, mohla jsem dovádět s tátou, procházet se s ním po břehu, o všem s ním mluvit a vědět, že nikam nespěchá.

A jaké tam byly západy slunce! Takové z naší střechy neuvidíš! Říkala jsem si, přijedu a povím Tajovi, jak nad mořem zapadá slunce. Budeme spolu snít o tom, že až jednou s tátou opět pojedeme k moři, vezmeme Taje sebou ...

Ale když jsem se vrátila domů, Taj ve dvoře nebyl. Sousedky mi vyprávěly, že ho chytili nějakí kluci, svázali mu tlapy a tlamu a ohněm mu pálili oči a srst. Někdo je zahlédl a rozehnal, ale Taj oslepl a už se ve dvoře víc neukázal. Neviděli ho ani v sousedních dvorech ani v okolních čtvrtích.

Na střechu jsem už nechodila. Zbytek léta uplynul jako nekonečný deštivý den. Jednou jsem se ale přece jen rozhodla tam vylézt. Ten večer jsem cítila velký smutek... Západ slunce byl už dávno pryč, přicházel hustý soumrak, blížila se noc. Vzala jsem baterku a bundu a vyšla z bytu. Najednou jsem ucítila suchý horký nos. Taj ...

Na střechu jsme šli pomalu, Taj omluvně vrtěl ocasem, omlouval se, že nemůže rychleji. Půdní schodiště už nevylezl, musela jsem ho vytáhnout. Měsíc byl vysoko, jasně zářil. A kolem dokola temná noc.

Taj měl na očích kalný bílý povlak. Dokud neuvidíš, jak poslepu nejistě chodí, skoro nic nepoznáš. Taj chtěl určitě vidět západ slunce. Pohládila jsem ho po hlavě, zaťala zuby a

plakala. Téměř pokojným hlasem jsem vyprávěla, jak krásný je nad mořem západ. Skoro takový jako je teď nad domy. Jen o malinko zářivější.

3.3 Vánoční příběh

Dnes je výjimečný den. Rodiče vytahují a zdobí vánoční stromeček. Vždycky se tento den pohádají. Stromeček je hezký, hebký, jako by byl opravdový. Dokud si nesáhneš na jehličky, nepoznáš to. Přesto máma každý rok vzdychá.

„Živý by byl lepší ...“

Před třemi lety táta najednou pochopil. Na zemi je stále méně lesů, a lidstvo každý rok vykácí tisíce stromů, jen aby se několik dnů pobavilo.

„To jsou speciální stromky! Přebytečné! Kácejí je, aby les lépe rostl!“ řekla mu máma. „Vykácený les lépe růst nemůže!“ stavěl si hlavu táta. Rozhodl se začít boj za záchranu „plic planety“ a v ten samý den šel a koupil umělý stromek. Byl hodně drahý. Táta za něj dal polovinu svého platu, a tak rodina zůstala celý měsíc bez zmrzliny. Tohle mu máma také připomínala pokaždé, když zdobila stromek.

„Stejně je pokácí, když ne my, koupí je jiní.“

„Ať. Ale naše rodina se toho účastnit nebude.“

Každým rokem se máma hádala méně, jen vzdychala:

„Živý stromeček voní lesem a svátky ... Děťstvím ...“

„Živý stromek roste v lese. Ale v domě je stromek mrtvý.“

Táta šel a koupil jedlové aroma.

Goška s tátou souhlasí. Samozřejmě, že se mu líbí opravdové stromky, jejich teplé jehličky, vůně kůry ... ale svátky končily a zbytky vyhozených stromků připomínaly skrčené kostry na sněhu. Goška kolem nich vždycky běžel rychleji.

Stromeček zdobili všichni dohromady, i Nikitka a Soňa. Táta vytahoval krabičku s křehkými vánočními ozdobami, podával je mámě, která stála na žebříku a věšela je na vrchní větve. Goška zdobil prostředek, a Soňa a Nikita dolní větve. Máma měla ráda koule, Goška psy a zvonečky, Soňa a Nikitka všechno dohromady. Stromeček proto vypadal jako třípatrový.

Jen co se stromeček objevil, zpozoroval Goška něco zvláštního. První rok na stromečku visely zázvorové perníky ve zlatém obalu s hvězdami. Byly tak lahodné, že by je člověk mohl sníst všechny najednou. Jenže rodiče přísahají, že je nekupovali! A hlavně, Soňa s Nikitou je sní všechny do jednoho, ale druhý den ráno se objeví nové. Jakoby na stromě rostly!

Další rok se tátovi zlomila girlanda, a on ji nemohl opravit. Letoval, letoval, všechno nadarmo. Jako nazlost z obchodů všechny girlandy zmizely! Táta si zoufal, ale máma řekla:

„No, ať na stromku prostě jen tak visí ...“

A pověsila ji na stromeček. Čestné slovo! Goška to skutečně viděl! Ani ji nestrčila do zásuvky, a girlanda se stejně rozzářila. Máma řekla:

„Vidíte, šikovné ženské ruce!“

Letos Goška opět čekal něco neobvyklého.

Ze školy šel vesele. Je přece poslední školní den! Dnes půjdou všichni společně do hračkářství koupit vánoční ozdobu. Každý svou. Je to u nich taková tradice. Máma si koupí kouli, táta další girlandu, Soňa a Nikita nějakou hloupost a Goška vánočního pejska. Když ho neseženou, protože bývá málokdy, spokojí se se zvonečkem.

Goška šel a snil. A najednou ho potkal. Pes se na Gošku podíval a pak sklopil hlavu. Goška si k němu přisedl, pohladil ho v mokrých rukavicích, ale hned je sundal. Napadlo ho, že to psovi není příjemné a pohladil ho ještě jednou. Pak šel domů a pes za ním.

Goška vždycky toužil po psovi, jenže rodiče mu ho nepovolili. Byli rozumní a dobří, ale kdoví proč právě se psy byla potíž. Psa prostě nechtěli. Goška nebyl už tak veselý. Pes šel stále za ním. Bylo chladno. Vyhodit psa na ulici Goška už nemohl, ale hádat se s rodiči vpředvečer Nového roku ..., no sami chápete ...

Doma ještě nikdo nebyl, a tak Goška ukryl psa pod postel.

„Sed', a prosím tě, sed' tiše!“

Běžel do kuchyně pro salám, který máma koupila na sváteční salát. Určitě ho za to zabije! A pošle ho koupit novou šišku. Goška se stydí. Salámů je v obchodě hodně a on vždycky musí přemýšlet, který vybrat. Prodavači jsou nervózní a naštvane se ptají:

„Co chceš, chlapče?“

Goška by chtěl salám, ten nejchutnější, pro nejlepšího pejska na světě. Co byste tomu řekli, poprvé přivádí domů psa? Ne, to je určitě pátý. Nebo dokonce šestý. Jen se mu nikdy nedařilo. Obyčejně buď máma, nebo táta byli doma a říkali:

„Jé, taková obluda! Tak jí dej kotletku v podjezdu Ne, sluníčko, kam bychom dali takovou příšeru do bytu? Ne-ne-ne, o tom nemůže být ani řeč!

Psi snědli kotlety na plácku před domem, půldne tam čekali, a pak odešli. Goška plakal. Máma s tátou říkali ta správná slova.

Jenže dnes doma rodiče nebyli! Goška se psem pronikli do bytu. Snědli všečen salám! Pes nebyl vůbec žádná obluda ani příšera, byl jako z obrázku! Zrzavý a kudrnatý! Jen zablácený.

Na příchod mámy se Goška připravil. Psa vykoupal, rozčesal, zametl podlahu, umyl nádobí, ohřál oběd ... ale když se rozezněl zvonek, stejně psa schoval pod postel. Pro každý případ.

„Jé, jaký je dnes krásný den, prostě nádhera, takový velký mráz, pravý novoroční!

Poslechni, Goško, vím, že máme tradici, že všichni společně chodíme pro hračky, ale prostě jsem se neudržela, takovou kouli jsem viděla ve výloze Jen se podívej!“

Máma vyndala z tašky vánoční kouli. Opravdu neobvyklou. Nebyla to dokonce vůbec koule, ale pupkatý papoušek, rudozlatý, s chytrýma černýma očima.

„Nádhera, vid’?“ pošeptala Goškovi máma do ucha. „nikdy jsem se s takovým nesetkala ... jako by byl živý, jen zamávat křídly a poletí ...“

Máma měla ráda ptáky. Ale kolik nadělají nepořádku.

„Tak!“ řekla máma vesele. „Goško, je poslední den v roce, musíš si uklidit ve svém pokoji! Hlavně pod postelí, máš tam pěkný nepořádek!“

Kdyby tak máma věděla!

Táta přišel společně se Soňou a Nikitou, a ukázalo se, že už si hračky také koupili.

„Goško, když už je to tak, doběhni si také pro svoji hračku ...“

„Jaký je to divný den“, pomyslel si Goška a rozhodl se přiznat.

„Aha, já teď’ ...“ zamumlal a šel k sobě.

Odhrnul deku na posteli, a řekl:

„Vylez.“

Ale bylo tam ticho. Goška se naklonil, pes pod postelí nebyl.

„Jé, ta je!“ vykřikla Soňa. „Mami, mami, ale Goška už si hračku koupil, podívej!“

Soňa tiskla v ruce skleněného vánočního psa, zrzavého a kudrnatého.

„Jé, taková nádhera! Letos máme nějaké zvláštní ozdoby! Viděli jste mého papouška? Je jako živý!“

„I moje želva je jako živá!“ řekl Nikita

„I moje rybka!“

Goška si vzal od Soni svou ozdobu a smutně ji pověsil na stromeček. Copak jsem se zbláznil? Pes jeden zatracený! A ještě dostanu kvůli salámu ...

Večer všichni seděli u stolu.

„Goška je nějak rozmrzelý,“ zašeptala máma tátovi. Ten roztržitě pokrčil rameny. Letos si nekoupil girlandu. Kdoví proč se mu zdálo, že se podobají hadům a těch se táta bojí. Začal odbíjet orloj. Byl čas rozdat si dárky a vzájemně si popřát. Jenže s posledním úderem hodin se najednou ze stromečku utrhł Goškův dnešní vánoční pes. Viděl, jak letí na podlahu, ještě mžik a zůstanou jen střepy. Zrzavé a kudrnaté. Přivřel oči.

„Br-r-r!“ zaslechl tátův hlas. Ten kroutil hlavou, jako by se pokoušel ze sebe setřást přelud. Najednou se do Goškových nohou zabořil vlhký nos. Opatrně otevřel jedno oko a uviděl zrzavé a kudrnaté, a pak ještě chytré a hnědé oči. Pes mu položil tlapky na kolena a tichounce štěkl.

Rodiče se dlouho podivovali, ochali a achali, nechápali. Ale nikdo nemohl říct, že je tahle zázračná novoroční ozdoba „obluda“ nebo „příšera“.

„Dobrá,“ povzdechla si máma, „ať zůstane, je přece Nový rok. Ale měj na paměti, Georgiji, že venčit a uklízet po něm budeš sám!“

„Budu!“ nevěřil Goška svému štěstí.

V ten samý okamžik se z větve stromku utrhł rudozlatý živý papoušek.

3.4 Žily-byly pastelky

1.

Žili-byli, spokojeně si žili Červený, Modrý a Žlutý. Žili v úzké plechové krabičce od bonboniéry. Krabička stála na stole jednoho Kouzelníka. Kouzelníkovi bylo sedm let, kamarádil se s Červeným, Modrým a Žlutým a moc rád s nimi hrál.

S Červeným na západ slunce, na požár a jak zachraňuje přátele v makovém poli.

S Modrým na bouři na moři, na seskok padákem a jak sbírají chrpy pro mámu.

Se Žlutým na pustinu, na prodavače dýně a sluneční den na pláži.

2.

Jednou Modrého omrzelo kreslit chrpy, poštovní auta, řeky, jezera, dokonce i nebe. A vydal se na návštěvu ke Žlutému.

„Víš co, Žlutý, společně něco nakreslíme.“

„A co?“

„No, já budu kreslit moře, a ty pláž. Našemu kouzelníkovi se moc líbí hrát si na pláži u moře.“

„Tak jo,“ souhlasil Žlutý.

A začali kreslit. Předháněli se, kdo bude lepší, moc spěchali. Modrý někdy zalil písek mořem, a Žlutý svoji pláž kreslil skoro ve vlnobití.

„Jééé!“ vykřikl najednou Modrý. „Koukni, co se stalo.“ Žlutý se pořádně podíval a viděl, že tam, kde se s Modrým spojili, objevil se někdo nový. Takový radostný, zářivý.

„Dobrý den,“ řekl nováček. „Jsem Zelený. Vždycky se objevuji tam, kde se smíchají Modrý se Žlutým.“

„Ty teď s námi budeš pořád?“ zeptal se Žlutý.

„Vždycky. Jen to musíte říct Kouzelníkovi. Ať pro mě udělá pastelku.“

3.

Červenému se moc hrát nechtělo. Všechna ta kroužení, otáčení a míchání se mu zdála jako velká hloupost. I tak se sobě líbil.

„Co blázníš!“ Zakřičel tehdy Modrý. „Vždyť vzniká někdo úplně nový!“

„A jestli se to nepodaří?“

„Podaří!“

Tak Červený souhlasil. Nový byl moc krásný. Takové bývají švestky, které má rád Kouzelník, šeřík, který má ráda máma kouzelníka a šála, kterou nosí táta Kouzelníka.

„Jmenuji se Fialový,“ řekl plaše nováček.

4.

Červený a Žlutý dlouho přemýšleli, jak se smíchat ještě veseleji.

„Pojď, nakreslíme oheň!“ navrhl Červený. „Je teplý, krásný!“

„To ne! Tam tě je hodně, ale mě malinko! Radši východ měsíce! Budu měsíc, a ty, nebe v zapadajícím slunci!“

„Nebe se zapadajícím sluncem není červené,“ odsekl Červený, „ono ... ono ...“, Červený nenacházel slov.

„Ne, to se nehodí! Mělo by nás být stejně, tebe i mě.“

„Nakreslete slunce,“ poradil Modrý. „Já nakreslím nebe“. Červený se Žlutým se na sebe podívali.

„Ale pozor, nešťouchejte se!“ řekl Žlutý. Červený se div nezalknul od rozčilení. Kdy se šťouchal?

„Kreslete, kreslete,“ uklidnil je Fialový.

„Bude zajímavé, co vznikne,“ řekl Zelený. Slunce se povedlo veselé, radostné. Bylo oranžové.

5.

Čím více se barvy míchaly, tím více jich vznikalo. Už se ani nevešly do kovové krabičky od bonboniéry. Pletly se a ztrácely.

„Musíme zavést nějaký pořádek,“ rozhodli Žlutý, Modrý a Červený. Přece jen se tu objevili jako první, a tak jsou nejstarší a zodpovídají za pořádek.

„Postavíme dům!“ navrhl Modrý.

„Nejlépe celé město! Aby měl každý svůj samostatný domek.“ Červený totiž neměl rád tlačenci, rámus a povyk.

6.

Červený seděl na kopci, kochal se západem slunce. Zelený k němu přistoupil a povídá:

„Můžu si přisednout?“

Červený se na něho chladně podíval a řekl: „Ty se ke mně ale vůbec nehodíš. Jsi úplně jiný, dokonce nemáš nic z mých odstínů.“

Zelený se naštvál. Aby se uklidnil, a možná, aby ohromil Červeného, zabarvil všechno něžnou mladou trávou. Vytvořil celé pole. Hodně zelené. Červený se uškíbl a v té trávě nakreslil rudé máky.

„Taky nejsem včerejší.“

„Nevypadáte vůbec špatně!“ podivil se Žlutý, když viděl, že hrdý Červený a nesmělý zelený se společně kochají zeleným polem a červenými máky.

„Ano, není to špatné,“ musel souhlasit Červený. „Jeden druhého zdůrazňujeme, protože tvoříme kontrast.“ Svůj kontrast běžel hledat i Žlutý. Ukázalo se, že jím je Fialový. Společně se Žlutým nakreslili zralý hrozen vína v podzimním listí.

7.

Žlutý seděl smutně u okna svého domku. Kolem šel Zelený a moc se tomu divil, vždyť Žlutý je vždycky takový veselý.

„Víš, tolik bych chtěl být zářivý!“ posteskl si Žlutý, „Aby si mě všichni hned všimli a radovali se. Ale jak se odlišit, když všichni okolo tak září! Nemůžeš nikoho poprosit: „Buď bledší, ať se vedle tebe neztrácím ...“ Nikdo neustoupí, nezbledne.“

„Já ti klidně ustoupím, staň se jasným,“ řekl velmi laskavý Zelený.

„Ale jdi!“ zarazil se Žlutý. „To nestojí za to. Sám ti ustoupím!“

„Já ti také mohu ustoupit,“ poznamenal tiše přicházející Červený. „Vám oběma! Představte si!“

„Vždycky jsem snil, že ustoupím!“ vmísil se Modrý. „A ještě takovým krásným barvám!“

Brzo se u domku Žlutého sešly všechny barvy a začaly jedna druhé ustupovat. Ztrácely zářivost, světlaly a bledly a ... „Jéé!“ vykřikl Žlutý. „Kdo jsi?“

„Já? Bílý.“ Bílý se usmál tak laskavě, že všichni chtěli vedle něj také zářit. „Jestli můžu,“ řekl Bílý, „ubytuji se tady, v samém středu. Nejste proti?“ Proti nebyl nikdo, ani Červený. Vždyť vedle Bílého se každá barva stává zářivější a výraznější.

8.

Jednou pastelky rozpoutaly veselý zmatek. Běhaly jedna za druhou, srážely se, padaly, skutečná mela. A v ní se najednou objevil Černý. A všechny zakryl svojí temnotou. Pastelky se polekaly a schovaly. Černý zůstal sám.

„Co když nás pohltí?“ „Nebo spolkně!“

„Podívejte jaký je ... nepropustný!“ „Takový nás zakreslí, ani stopa po nás nezůstane!“

Černý seděl sám, moc, moc smutný. Nakreslil havrana na bílém sněhu. Byl krásný.

Pak Černý podbarvil konečky křídel racka, kterého nakreslil Bílý na modrém kartonu. Vypadal opravdově. Černý nakreslil otevřený klavír a rozezněla se tichá hudba. Nadchl se a nakreslil tenké větvičky stromů ve slunečném dni, noční nebe, čerstvě zorané pole, kapičky na bříze, začouzený turistický kotlík ... Bílý tichounce vykoukl za domkem.

„Pst!“ řekl ostatním. „Ticho! Sedí a ... kreslí.“ Zvědavé pastelky vykoukly zpoza svých domků, uviděly havrana na sněhu, kapičky na bříze, pole i nebe, klavír a konečky rackových křídel.

„Myslíš si, že je hodně nebezpečný?“ zeptal se Oranžový Fialového. „No, říká se leccos.“

„Ticho“, ještě jednou zašeptal Bílý a opatrně se přiblížil k Černému. Zastavil se vedle racka a řekl. „To se povedlo moc krásně. Černý se na něj podíval a vzdechnul. „Vždyť jsem nechtěl nikoho děsit. Černý není vždycky špatný.“

„Taky jsem si to pomyslel.“

„Prostě jsem velmi silný. Ale nikoho jsem nechtěl začerňovat.“

„Co kdybychom nakreslili zebra?“ navrhl Bílý a mávnul na ostatní pastelky rukou.
„Pojďte, sem. On vůbec není strašný. Je prostě hodně silný.“

9.

„Jsem nejzelenější!“ „Ne, já!“ „Já! Nevidíš, kolik je ve mně zeleně? Jsem nejzelenější na světě!“

„Prosím tě, jaký ty jsi zelený! Ty jsi skoro modrý. V tobě je modrého mnohem více! Ty jsi Smaragdový, takový ty jsi!“

„A v tobě ... v tobě ... je žlutého vrchovatě, tak! Ty ani nejsi vůbec zelený, ty jsi pistáciový!“

„Tíše, tíše, uklidněte se!“ řekl teď Zelený. „Všichni jsme zelení, jen různě. Ty, Smaragdový, jsi studený odstín, protože v tobě je modrého více než žlutého.“

„A ve mně je více žlutého!“ dovtípil se pistáciový. „Takže, jaký jsem odstín?“

„Jsi teplý odstín. Všechny barvy mívají teplé a studené odstíny, tak se nehádejte, jděte a radši kreslete. Pistáciový nakreslí trávu v popředí, a Smaragdový hory v dálce. Bude to vypadat jako ve skutečnosti.“ Pistáciový a Smaragdový odešli nakreslit obrázek.

Pozvali sebou Jablečného, Olivového, Limetkového, Bylinkového, Malachitového, Kaprad'ovitého a Bahenního. Povedl se velmi zelený obrázek!

10.

Domek Bílého stál na jednom kraji Různobarevného městečka, a domek Černého na druhém. Jednou Bílý zatoužil jít na návštěvu k Černému.

„Zelený,“ řekl Zelenému, „nakresli mně cestičku k domku Černého.“

„S radostí!“ řekl Zelený a začal kreslit. Pěšinka běžela z pahorku na pahorek, přes louku a přes močál. Narychlo zaběhla do sadu k Fialovému, že ani lilky se nestihly. Ne, nestihly. Pěšinka se vydala na zelené návrší a ...

„Viš,“ řekl těžce dýchající Bílý. „Takhle se k Černému nedostanu ani za rok. Poprosím radši Žlutého.“

„S radostí!“ vesele odpověděl Žlutý a začal kreslit. Zezačátku bylo všechno v pořádku, cesta byla ze žluté cihly, pohodlná, lehká, jenže rychle skončila, přeměnila se na uzoučkou pěšinku a pomalu se vlekla po horké savaně. Toulají se po ní lvi, vrčí, třesou žlutými huňatými hřívami. Bílý se přestal cítit ve své kůži.

„Viš,“ vzdechl Bílý. „Nezlob se, ale radši poprosím Červeného.“ Bílý šel hledat Červeného, ale Žlutý zůstal, aby dokreslil hrající si malinká lvíčata. „Ó, ne, promiň Bílý,

ale já teď nemám čas!“ řekl Červený. „Kouzelník maluje Mars, a tam jsou prostě všechny cesty ohnivé! Popros Šedého. Ten se nudí!“

11.

Zamyšlený Šedý kreslil slona. „Zajímalo by mě, kdo jsem. Ne moc čistý Bílý nebo Úplně světlý Černý? To nechápu.“ Na šedého slona se vylil šedý deštík z velmi šedého mráčku. Šedý slon se šel procházet v dešti po břehu zimního moře. Tesknil. Jeho stesk byl také šedý. „Každá barva má svoji rodinu,“ přemýšlel Šedý, „Velkou rodinu má Červený, tolik odstínů! A Modrý! Dokonce i Žlutý! Ale já ... já se k žádné rodině nehodím. Nejsem podobný Modrému, nejsem podobný Červenému, nejsem podobný Žlutému. Bílý ani Černý rodinu nemají, žijí si sami pro sebe. Ale já to takhle neumím.“

„Šedý, nakresli mně cestu k Černému, jen tě moc prosím ať je přímá a krátká. A Šedý ji nakreslil. Byla to nejpřímější cesta. Aby se po ní Bílému kráčelo pohodlněji, začal Šedý kreslit nejprve úplně bílé kameny, potom trochu tmavší, pak ještě tmavší a ještě trochu. A tak dorazili k domku Černého. A aby mu to nebylo líto, u jeho prahu byla cesta černá přečerná.

„Jsi velmi pozorný!“ řekl mu Bílý.

„Děkuji!“ A Šedý si opět zastesk. „Kdo já skutečně jsem?“ K Šedému přišel neslyšně Modrý a zamaloval mráček. Deštík najednou začal padat veseleji. Pak pronikl i sluneční paprsek. Ten nakreslil Žlutý. A Červený z ničeho nic namaloval šedému slonovi červený klobouk. Sám se zarazil nad takovou rošťárnou. „Nebud' smutný, Šedý,“ řekl Žlutý. „Vždyť jsi náš.“

„Vznikl jsi z našeho kamarádství,“ podpořil ho Modrý, „v tobě je částička mě, Červeného a Žlutého.“

„Jen se musí míchat od všech rovným dílem,“ řekl Červený.

„Ó, teď je jasné, jaký jsem! Různorodý.“ pomyslel si Šedý. „A teď si rodinu můžu vytvořit sám. Mám mnoho odstínů, celou paletu od bílé do černé.“ Potichu se vedle Šedého postavili Stříbřitý, Ocelový, Popelavěružový, Perlověšedý, žlutošedý Solný a Zelenošedý. Šedý se šťastně usmál a nakreslil chundelatého šedého králíka. Pak šli všichni společně pít čaj. Šedý slon v červeném klobouku se dál procházel po břehu zimního moře pod modrým deštíkem. Po moři plula hnědá loďka s citrónovou plachtou s růžovými proužky, nad ní se vesele třepotala salátově fialová vlajka, a bíločerní rackové letěli do dále, kde vstávalo

oranžové slunce. Slonovi nebylo smutno, vždyť na jeho zádech seděl chundelatý králík a hrál na flétnu.

Pastelky v důchodu

Červený, Modrý, Žlutý a ostatní pastelky kreslily každý den. Ostrý kancelářský nůž, jejich dobrý přítel a lékař, nestíhal ořezávat tu jednoho, tu druhého. Pastelky se zmenšovaly a zmenšovaly. Jednou ale byly tak droboučké, že Ostrý kancelářský nůž je už nemohl ořezat. Tehdy vzal Kouzelník starou kovovou krabičku od bonboniéry.

„Teď jste v důchodu,“ řekl. „Můžete znova žít v této krabičce a vyprávět jeden druhému příběhy o svém mládí. Kouzelník opatrně složil malé pastelky – staříky do krabičky.

„Jó, to byly časy!“ povzdechl si Červený. „Jaké požáry jsem tvořil!“

„Jaké oceány jsem rozléval!“ přidal se Modrý.

„Jaké pouště jsem objevoval!“ nezůstával pozadu Žlutý. „Ale nejvíc ze všeho se mi líbilo kreslit pampelišky.“

Všechny ostatní pastelky začaly na přeskáčku vzpomínat na své nejlepší obrázky. Kouzelník se usmál. Měl novou sadu barevných pastelek a velkou krabičku akvarelových a akrylových barev. A ještě skicák, krabičku s uhlem, rudkou a inkoustovou barvou ze sépie, celé desky všelijakých papírů a sadu štětců různých rozměrů.

Kouzelník vyrostl a stal se malířem.

3.5 Komentář k překladu

Překlady dětské literatury jsou oproti překladům „dospělé“ literatury specifické. Díla pro děti vyžadují jiný jazyk, jiná slovní spojení a výrazy.

Tvorba Tamary Michejevové je charakteristická čistým a jasným jazykem. Autorka téměř nepoužívá hovorové a nespisovné výrazy, text jejích pohádek a povídek je jednoznačný, neobsahuje dvojsmysly. Jazyk je přizpůsobený a srozumitelný i těm menším dětem.

V povídkách se neobjevují, jak je v ruském jazyce běžné, vůbec žádné zkratky, a je v nich možné najít jen minimum cizích a složených slov a přechodníků. Spisovatelka rovněž nepoužívá téměř žádné frazeologismy, v překladu se vyskytlo jen několik přirovnání a frází, které však nepůsobily při práci potíže.

Překládané povídky a pohádka jsou napsané jednoduchým jazykem, který je pro malého ruského čtenáře lehký, čtivý a melodický. Přesto mají tato díla vysoké umělecké ztvárnění a jsou obsahově i stylisticky přitažlivá. Věty nejsou vyumělkované, mají jasnou stavbu a jednoduše vyjádřenou sílu myšlenek.

V průběhu práce nad překladem jsem přihlížela k věku čtenářů a hledala taková slova, u kterých jsem předpokládala, že jim děti porozumí. Pokud byla v originále cizí slova, nepoužila jsem je a nahradila českými ekvivalenty. Jednoduchá vyjádření jsem volila tak, aby text neztratil na emotivnosti, napětí, gradaci a přitažlivosti.

Při překladu povídek jsem text přizpůsobila české stylistice a zároveň věty formulovala tak, aby svým obsahem odpovídaly originálu. V příběhu o pastelkách jsem stylisticky do textu příliš nezasahovala, protože jednoduchý a jednoznačný jazyk určený nejmenším dětem nevyžadoval žádné podstatné úpravy.

Jurkovi Bumerangové

V povídce Jurkovi Bumerangové bylo nutné vyřešit název. Vzhledem k tomu, že **бумеранги** v povídce nejsou dřevěné pálky, ale v představách chlapce Jurky označují koně, zvolila jsem název **Bumerangové** s velkým písmenem na začátku a koncovku – ové, aby bylo jasné, že označují jméno živé bytosti.

Jména v povídkách jsem do češtiny nepřekládala, ale přepsala je pomocí transkripce. Ve větě, kde jeden chlapec volá na druhého **Миха**, jsem přesto zvažovala, zda jméno přeložit do češtiny jako Míšo, protože jsem si nebyla jistá, jestli jménu **Micha** budou malí čtenáři rozumět. Nakonec jsem, stejně jako u ostatních jmen, ponechala původní oslovení.

Dalším zajímavým slovem pro mě bylo **ночное**. Původně jsem větu „... летними ночами мальчишки уходят в **ночное**.“ přeložila „... v letních nocích se chlapci projíždějí na koních.“ Ve výkladovém slovníku²⁴ jsem však zjistila, že slovo **ночное** znamená „noční pastva koní“, a tak překlad zní: „... v letních nocích chlapci odjíždějí na pastvu“.

V povídce jsem také řešila překlad slova **пустырь**, které podle slovníku označuje proluku, nezastavěné místo a podle výkladového slovníku²⁵ znamená také opuštěné nebo zanedbané místo. Větu „... пойдём на **пустырь**, в бумеранг играть!“ jsem přeložila „... pojed' na **louku**, будем si играть с бумерангом!“ protože doslovný překlad slova **пустырь** by byl z hlediska stylistiky nevhodný a nepřirozený.

Přestože Tamara Michejevová ve své tvorbě používá většinou kratší věty, objevily se i v této povídce dlouhá souvětí, která jsem zkrátila a rozdělila.

Souvětí „Бабушка сначала тоже приехала с Юркой и мамой в город, готовила им завтрак и вздыхала, слушая как мама помогает делать Юрке уроки, но потом устала и вернулась туда, где коровы звенят по утрам колокольчиками, а летними ночами мальчишки уходят в ночное.“ Jsem přeložila „Babička zpočátku také přijela s Jurkou a mámou do města, vařila jim snídani a vzdychala, když poslouchala, jak máma

²⁴ Кузнецов, С. А.: Большой толковый словарь русского языка, Санкт-Петербург „Норинт“, с. 658

²⁵ Кузнецов, С. А.: Большой толковый словарь русского языка, Санкт-Петербург „Норинт“, с. 1048

pomáhá Jurkovi dělat úkoly. Ale potom už byla unavená a vrátila se tam, kde krávy zvoní po ránu zvonečky, a v letních nocích se chlápci projíždí na koních.“

Rovněž větu „*Письмо было замечательное и papa был такой, который сможет увезти их к Бумерангам и услышать пушистую траву в бабушкиной деревне.*“ Jsem změnila na „*Dopis byl úžasný, úžasný byl i táta. Bylo jasné, že je to ten, kdo je dokáže odvézt k Bumerangům a umí i naslouchat ševelící trávě v babiččině vesnici.*“

Taj

Také v povídce Taj, se při jejím překladu vyskytla některá problematická slova. Jako například „**лобастая голова**“. Ve výkladovém slovníku²⁶ se píše, že **лобастый** je nespisovné a označuje vysoké a široké čelo. Neexistuje pro něj ekvivalent v češtině, a použít opis „... *hladila Tajovu hlavu s vysokým a širokým čelem* ...“ zní neobratně. Proto jsem se rozhodla výraz vynechat a výsledek je „*Hladila jsem Taje po hlavě.*“

Zajímavé a zároveň pro mě nové bylo slovo **крынка**, které jsem také vyhledala ve výkladovém slovníku²⁷ - označuje vysokou hliněnou nádobu s širokým hrdlem na mléko. Nejdříve jsem si myslela, že fráze „... **из крынки в крынку**“ představuje frazeologismus, ten jsem však ve frazeologickém slovníku nenašla. Mohla jsem použít i slova karafa nebo krajáč, ale ta se do textu nehodí. Proto jsem část věty „*переливая из крынки в крынку все оттенки солнца* ...“ přeložila „... se přelévaly všechny odstíny slunce.“

V povídce Taj Tamary Michejevové se výjimečně objevila složená slova **многоэтажка** a **многоквартирный**. U slova **многоэтажка** jsem za překlad zvolila panelák, který se mi zdál výstižnější než například věžák nebo výškový dům. Spojení **многоквартирный муравейник** jsem nahradila **мноhoposchod'ovým mravenišťem**, neboť i zde nelze použít doslovný překlad do češtiny ani jeho opis.

V této povídce, i v některých jiných, Tamara Michejevová používá v textu pro českou tvorbu neobvyklé zápornky, které jsem v překladu odstranila. Například větu „... *мы с*

²⁶ Кузнецов, С. А.: Большой толковый словарь русского языка, Санкт-Петербург „Норинт“ , с. 502

²⁷ Кузнецов, С. А.: Большой толковый словарь русского языка, Санкт-Петербург „Норинт“ , с. 470

Таєм поднимались на 14тый этаж пешком (лифты Тай не любил) и останавливались перед лестницей на крышу.“ Jsem přeložila ... „s Tajem jsme šli pěšky až do čtrnáctého poschodí, zastavili jsme se až před schody на střechу. **Taj neměl rád výtahy.**“ Ve větě „И все вокруг (**и вверху и внизу**) рыжее ...“ jsem obsah závorky vynesla jako nadbytečné „*Rezavé je všechno kolem ...*“

V povídce jsem krátila některá dlouhá souvětí. Buď jsem větu rozdělila, nebo některé nepodstatné části vynesla. Například větu „*Когда он хотел есть, то начинал лаять, будто выговаривая слова, и проделывал нехитрые собачьи трюки: подавал лапу, садился, кувыркался.*“ jsem přeložila „*Кdyž chtěl jíst, začínal štěkat, jakoby mluvil, a předváděl jednoduché psí kousky. Podával tlapku, sedal si, koulel se.*“

Stejným způsobem jsem postupovala u specifických ruských vět s přechodníky. Některé jsem nahradila větou vedlejší: „*Опускался занавес дня, **переливая** ...*“ – „*spouštěla se opona dne, v níž **se přelévaly***“ nebo je zcela vypustila: „*растягивался рядом, **положив** голову ...*“ – „... rozvaloval se vedle mě, s hlavou **položenou** ...“ nebo „... и мы с Таєм, **присевшие** у самого края крыши.“ – „...ту s Tajem на самом краji střеху.“

Jinde jsem naopak krátkou jednoslovnou větou spojila s větou sousední. Používání jednoslovných vět je spíš typické pro dramatický a emotivní děj, což nebyl případ dané věty: „*Крыша. Рыжая от близкого заката.*“ „*Стреха, резавá od прícházejícíго западу слunce.*“

Vánoční příběh

V této povídce jsem řešila, jak se vypořádat s větou „... **остовы** выброшенных елок напоминали **скелетики, скукоженные** на снегу.“ Neobvyklé slovo **скукоженные**, jsem našla ve výkladovém slovníku²⁸ a zjistila, že znamená **skrčené**. **Остовы** a **скелетики** znamenají v češtině **kostry a skelety**. Výraz skelet jsem v textu nechtěla použít, protože si nejsem jistá, jestli by mu malé děti rozuměly, a tak výsledná věta zní: „*zbytky vyhozených stromků připomínaly skrčené kostry на sněhu.*“

²⁸ Кузнецов, С. А.: Большой толковый словарь русского языка, Санкт-Петербург „Норинт“, с. 1204

Pro opovržlivý, přezíravý ruský výraz „*Вон тряпка мокрая*“, určený v dané povídce neposlušnému psovi, jsem zvolila expresivní variantu „*Pes jeden zatracený!*“, protože výraz nemá v českém jazyce doslovný ekvivalent.

I v této povídce jsem krátila některá dlouhá souvětí.

Žily-byly pastelky

Toto krátké dílko je určeno pro malé děti, a proto v něm spisovatelka používá velice jednoduchý jazyk, krátké věty, dialogy bez hovorových slov a přechodníků.

V pohádce jsem řešila adekvátní překlad názvu **Жили-были карандаши. Карандаши** znamenají tužky, ale protože autorka v celém textu knížky vypráví o barevných tužkách, zvolila jsem v překladu jednoznačný název **Žily-byly pastelky**.

Pro spisovatelku není typické ani obvyklé používání cizích slov, přesto se v této pohádce objevují v souvislosti s představením některých specifických barev. Např. málo známý název **Вердепомовый**²⁹ je barva nezralého jablka. Ve větě „*Pozvali sebou Jablečného, Olivového, Limetkového, Bylinkového, Malachitového, Kaprad'ovitého a Bahenního.*“ jsem nakonec tuhle barvu vynechala, protože bych musela použít spojení Nezrale Jablečný, což se do textu nehodí, navíc Jablečný je v seznamu barev již zastoupený.

Ve větě „... *встали рядом с Серым Серебристый, Стальной, Розовый пепел, Жемчужно-серый, желто-серый Соловый и зелено-серый Вердигри.*“, kterou jsem přeložila „... *vedle Šedého postavili Stříbrný, Ocelový, Popelavěřížový, Perlověšedý, žlutošedý Solný a Zelenošedý*“ jsem vynechala cizí slovo **Вердигри**³⁰. Toto slovo pochází z francouzštiny a v podstatě znamená to samé co zelenošedý.

K označení speciálních výtvarných potřeb autorka použila výraz **сангина**, který jsem přeložila jako **rudka**, a **сепия**, což je **inkoustová barva ze sépie**.

²⁹ <http://gallicismes.academic.ru/8936/%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B4%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%8B%D0%B9>

³⁰ <http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1638507>

4. MOŽNOSTI VYUŽITÍ POVÍDKY TAMARY MICHEJEVOVÉ VE VÝUCE

Ve výuce ruského jazyka na základní škole hraje důležitou úlohu umělecký text. Četba literatury v hodinách má nejen jazykový, ale i kulturní význam, vede žáky k přemýšlení o napsaném textu, působí na jejich emoce a estetický vkus. Literární text je v hodinách ruského jazyka „...nenahraditelný, neboť vystupuje ve dvojí roli: jako prostředek i cíl. Nejenže spojuje vyučovaný jazyk s jeho praktickým použitím, ale zároveň nabízí širokou paletu námětů a hlasů, které motivují žáky k četbě a podněcují je k mluvenému a písemnému projevu.“³¹

Hlavní význam uměleckého díla ve výuce spočívá v pochopení smyslu textu, který umožňuje různé stupně interpretace, v odkrytí skrytého podtextu a pochopení vnitřního smyslu příběhu. Prostřednictvím uměleckého textu se žáci seznamují nejen s konkrétními literárními díly a jejich autory ve společensko-historickém kontextu, ale poznávají i historii, kulturu, mentalitu národa a odlišné zvyky a chování. Četbou literárního textu získávají žáci novou slovní zásobu, uvědomují si rozdílné syntaktické konstrukce, lépe si pamatují lexikální a syntaktické vazby. Setkávají se s neznámými frazeologismy a hlasitým přednesem procvičují správnou fonetiku. Čtení díla v originále rozvíjí a obohacuje jejich myšlení a fantazii.

I přes nesporný význam a přínos se umělecký text ve výuce jazyka příliš nevyužívá. Častěji se v hodinách uplatňují adaptované texty, které jsou pro žáky srozumitelnější, avšak postrádají uměleckou hodnotu. Hlavní příčinou časté absence originálních textů je malý počet hodin vyhrazený pro druhý cizí jazyk, slabá slovní zásoba žáků i nedostatek autentických materiálů v učebnicích. Navíc originální texty jsou složité, což klade na přípravu učitele vyšší nároky jak časové, tak i odborné.

Na kvalitu výuky ruského jazyka prostřednictvím uměleckého díla má výrazný vliv výběr vhodného díla. Pro žáky základních škol vzhledem k jejich stupni jazykových znalostí je potřeba volit kratší texty nebo z rozsáhlejších publikací zařazovat jen klíčové úryvky.

³¹ Kyloušková, H.: Jak využít literární text ve výuce cizích jazyků. Brno 2007, s. 35

Povídky dětské spisovatelky Tamary Michejevové jsou pro využití v hodinách ruského jazyka na základní škole vhodné. Neobsahují jazykově složité formulace ani přemíru žákům neznámých slov, jsou krátké a emotivní. Témata autorčiných děl nenásilně plní výchovně-vzdělávací funkci, jsou pro děti zajímavá, zpestřují výuku a povzbuzují zájem o čtení.

Náměty na práci s textem pro žáky devátých tříd základních škol je možné prezentovat na příkladu povídky Tamary Michejevové „Ёлочная история“, a to za předpokladu, že povídku už děti četli v předchozích hodinách. Autorka se v díle zabývá ekologií, vztahem ke zvířatům, přátelstvím a ruskými zvyky a tradicemi. Všechna tato témata jsou vhodná k využití ve výuce, ale protože by podrobný rozbor jednotlivých námětů zabral více výukových hodin, zvolila bych pro konkrétní práci v hodině oblast, jenž je z hlediska poznávání kultur zásadní. Typickou ukázkou prezentace ruských tradic a zvyků jsou Vánoce, které právě v tomto díle spisovatelka zajímavým způsobem ztvárnila.

Práce žáků s povídkou proběhne jako součást domácí přípravy a následně ve dvou vyučovacích hodinách. Žáci si v první fázi přečtou povídku doma, k dispozici budou mít slovníček důležitých neznámých slov. V první vyučovací hodině mohou povídku číst postupně jednotliví žáci, ale vzhledem k tomu, že povídka je delší, má čtyři stránky, může ji žákům přečíst sám učitel. Tato metoda je z časového hlediska vhodnější, děti se lépe soustředí na děj a ne na to, jak čtou. Navíc nedokonalé a pomalé čtení žáků může narušit vnímání povídky.

V další vyučovací hodině proběhne konkrétní práce s textem. Učitel naváže na předešlou četbu řízeným dialogem, který by vzhledem k složitějšímu textu měl probíhat dvojjazyčně. Cílem je snaha, aby otázky i odpovědi probíhaly pokud možno v ruském jazyce. Jestliže je ale slovní zásoba žáků nedostatečná, učitel vyjádření v ruském jazyce překládá a neznámá slovíčka píše na tabuli.

Vyučující se zaměří na porozumění textu a pochopení obsahu. Je možné položit následující otázky:

1. O čem se v povídce vypráví? Co se vám v povídce líbilo a co vás nejvíce zaujalo?
2. Kdo je hlavní hrdina? Komu se tak podomácku říká?
3. Jaký měli vánoční stromek? V povídce se maminka s tatínkem přeli, jaký vánoční stromek je lepší. Na čí straně jste vy a proč?
4. Jaký měla Goškova rodina zvláštní vánoční zvyk? Co si každý z nich chtěl koupit? Koupili si všichni vánoční ozdobu?
5. O jakých dalších zvycích a tradicích jste se dočetli?
6. Co se stalo, když šel Goška ze školy? Kolik psů už si Goška přivedl domů?
7. Jaký zázrak se stal v povídce? Byl to jediný zázrak?
8. Stal se vám o Vánocích také nějaký zázrak? (splněný sen)

V další části hodiny se vyučující zaměří na tematiku Vánoc. První otázka může směřovat ke znalostem žáků o ruských Vánocích a oslavách Nového roku, poté následuje krátký výklad základních informací o těchto ruských tradicích: kdy a jak se tyto svátky slaví, kdo nosí malým dětem dárky, typická vánoční a novoroční jídla atd. Tuto část může učitel doplnit i názorně, například s využitím interaktivní tabule, pomocí powerpointové prezentace, případně různými obrázky nebo fotografiemi.

Následně mohou žáci jednoduchou formou v ruském jazyce popsat české vánoční zvyky a porovnat naše tradice s ruskými, v čem jsou shodné, v čem se odlišují.

Poslední část hodiny proběhne formou skupinové práce. Žáci se rozdělí do tří až čtyřčlenných skupin a společně se pokusí přeložit krátký úryvek z povídky:

„Гошка мечтал о собаке. Родители собаку не разрешили. Они были умные и хорошие, но почему-то именно с собаками вышла загвоздка: не хотели Гошкины родители собаку. Гошка шел домой. Уже не очень радостный.“

Skupiny k práci použijí slovník, v němž budou vyhledávat neznámá slova a procvičí si tak i práci se slovníkem. Na závěr se všechny překlady přečtou, porovnají se s originálním překladem a vyhodnotí se nejlepší skupina.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo seznámit se s životopisem a tvorbou dětské spisovatelky Tamary Michejevové v kontextu současné ruské dětské literatury a přeložit vybraná díla autorky. Tvorba Tamary Michejevové není u nás dosud přeložena, spisovatelka je pro české čtenáře zcela neznámá.

Ruská dětská literatura prožívala v minulých letech úpadek, ale v poslední době je opět na vzestupu. Ke zmapování a představení současné ruské dětské literární scény bylo potřeba prostudovat množství ruských internetových zdrojů. Vybrala jsem desítku spisovatelů, kteří mají všestranné umělecké nadání, tvoří kvalitní dětskou literaturu a zároveň jsou úspěšní mezi čtenáři a ocenění literárními kritiky.

Vhodný byl výběr povídek, které zaujaly nejen tématy, ale i svojí emotivitou, optimismem, dobrotou a lidskostí. Díky srozumitelnosti a jednoduchému jazyku najdou uplatnění i ve školní praxi. Originální umělecký text má důležitou úlohu při výuce ruského jazyka, protože se významně podílí na rozšiřování slovní zásoby a na kulturním rozhledu žáka, na kterého působí esteticky i emocionálně.

Součástí práce jsou osobní fotografie Tamary Michejevové a obálka knihy „Жили-были карандаши“ a pro zajímavost jsem zařadila i její výrobky, které sama tvoří.

RESUMÉ

Tématem diplomové práce je překlad povídek „Юркини бумеранги“, „Тай“, „Ёлочная история“ a pohádky „Жили-были карандаши“ od ruské dětské spisovatelky Tamary Michejevové, doplněný stručným komentářem.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř kapitol. První kapitola se zabývá současnou ruskou dětskou literaturou, jejím stručným definováním, historií a problémy současnosti. V rámci této kapitoly je představeno deset vybraných současných dětských autorů. Druhá kapitola je věnována životopisu, dílu a hodnocení tvorby spisovatelky Tamary Michejevové.

Součástí této kapitoly je rozhovor s autorkou. Třetí kapitola obsahuje stěžejní část práce, překlad povídek a pohádky s komentářem, který je zaměřený na konkrétní překladatelské problémy. Čtvrtá kapitola nastiňuje konkrétní využití vybraných povídky ve výuce ruského jazyka.

РЕЗЮМЕ

Темой дипломной работы является перевод рассказов „Юркини бумеранги“, „Тай“, „Ёлочная история“ и сказки „Жили-были карандаши“ русской писательницы Тамары Михеевой, с коротким комментарием.

Дипломная работа состоит из четырех глав. Первая глава занимается современной русской детской литературой, коротким определением, историей и проблематикой современности. В пределах этой главы представлены десять избранных современных детских авторов. Вторая глава посвящена биографии, творчеству и оценке творчества писательницы Тамары Михеевой. Третья глава содержит основную часть работы, перевод рассказов и сказки с обзором, которое направлено на конкретные проблемы перевода. Четвертая глава намечает конкретное употребление избранных рассказов на уроках русского языка.

RESUME

The topic of the thesis is translation of tales „Юркини бумеранги“, „Тай“, Ёлочная история“ a fairytale „Жили-были карандаши“ from Russian children’s writer Tamara Michejeva, complete with brief commentary.

Thesis is divided on four chapters. First chapter is about contemporary Russian children’s literature, brief definition of it, history and about problems of present. In this chapter is presented ten selected children’s authors. Second chapter is devoted to curriculum vitae, to the work and to and to rating of creation of writer Tamara Michejeva. Part of this chapter is also the interview with author. Third chapter contains main part of work, translation of tales and fairytale with commentary. It’s focused on specific translation problems. Fourth chapter shows specific use of selected works in teaching of Russian language.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

Knižní zdroje

KYLOUŠKOVÁ, H.: Jak využít literární text ve výuce cizích jazyků. Brno: Masarykova univerzita, 2007.

VLAŠÍN, Š. : Slovník literární teorie. Československý spisovatel, Praha 1984.

АРЗАМЦЕВА, И. Н., НИКОЛАЕВА, С. А.: Детская литература, Учебник для студ. высш. пед. учеб. заведений. Москва „Академия“ 2005.

ХАРИТОНОВА, Е.: Литература в контексте современности. Челябинск 2015.

Slovníky

КУЗНЕЦОВ, С. А.: Большой толковый словарь русского языка. Санкт-Петербург „Норинт“ 2000.

Internetové zdroje

<http://bibliogid.ru/pisateli/pisateli-o-sebe/639-dyadina-galina-sergeevna>

<http://bibliogid.ru/pisateli/pisateli-o-sebe/662-rik-tatyana-gennadievna>

<http://dic.academic.ru/dic.nsf/ruwiki/1638507>

<http://forum.polismi.org/index.php?/topic/8584-%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4-%D0%B7%D0%B0%D1%85%D0%B0%D1%80%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BB%D0%B5%D0%BF%D0%B8%D0%BD%D0%B0>

<http://gallicismes.academic.ru/8936/%D0%B2%D0%B5%D1%80%D0%B4%D0%B5%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%8B%D0%B9>

<http://kompasgid.ru/reviews/anastasiya-strokina-kit-plyvyot-na-sever>

<http://kykymber-ru.livejournal.com/13781.html>

http://litparus.ru/klon_novosti/nagrazhdenie_laureatov_premii_sezona_2014_goda.htm#136

http://loveread.ec/view_global.php?id=48820

<http://miraman.ru/posts/1081>

<http://rsvk.cz/vstrecha-s-avtorom-knig-dlya-detej-i-yunoshestva-tamaroj-kryukovoj-v-rtshk-v-prage>

<http://rosmanpress.livejournal.com/92105.html>

<http://timirilis.narod.ru/biography.html>

<http://timirilis.narod.ru/critic.html>

<http://timirilis.narod.ru/interview.htm>

<http://www.fant-asia.ru/newsite/aboutbio2.htm>

PRÍLOHY

1. Originál povídky „Юркины бумеранги“

Бумеранги – это лошади. Они живут на одном мысе, едят желтую траву, а на закате смотрят печальными глазами на море. Еще у всех Бумерангов рыжеватая гладкая шерсть и медная жесткая грива.

Маленький Юрка был в этом уверен. Он рисовал лошадиные морды на запотевшем стекле окна и повторял это странное, незнакомое слово: Бумеранг. Буме-ранг. Бумеранги.

Юрке хотелось побольше узнать об этих лошадях, но мама всё время была занята: она писала папе письма на Север и рассказывала об этом Юрке перед сном.

Однажды Юрка засомневался, что Бумеранги – это рыжие лошади с мыса, потому что он услышал через открытую форточку, как мальчишки кричали во дворе:

- Миха, пойдём на пустырь, в бумеранг играть!

Мама сидела за своим большим столом и рисовала картинки к одной детской книжке – завтра она отнесет их в редакцию. Юрка не хотел её отвлекать, но он не мог понять, как в рыжих лошадях с печальными глазами можно играть на пустыре.

- Мам, а Бумеранги – это лошади?

- Угу, - рассеяно ответила мама, не отрываясь от работы.

Юрка успокоился. Он понял, что мальчишки просто представляют, что к ним пришли Бумеранги. Конечно, ведь каждому хочется подружиться с рыжими лошадьми, которые по вечерам смотрят с мыса на море.

Иногда они Юрке снились. Они приходили то поодиночке, то целым табуном, смотрели ему в глаза и брали с его рук белые кусочки сахара.

Юрка просыпался счастливым.

Ни в школе, ни во дворе он никому не рассказывал о Бумерангах: у него не было друзей.

Больше всего Юрке хотелось, чтобы поскорее приехал с Севера папа и повёз бы его на тот мыс, где пасутся рыжие лошади, но папы так давно не было, что он его уже и не помнил.

Юрка внимательно слушал мир. Он был ему мало знаком. В детский сад Юрку не водили, он жил с бабушкой в деревне, бабушка его сама лечила, «на ноги

подняла», потому что Юрка очень больным родился, а мама все разбиралась тогда в своей жизни.

Там, в глухой маленькой деревушке всё для Юрки было знакомо и понятно. Трава была мягкая, послушная, говорливая. Собаки – добрые. Люди – ласковые.

В городе иначе. Бабушка сначала тоже приехала с Юркой и мамой в город, готовила им завтрак и вздыхала, слушая как мама помогает делать Юрке уроки, но потом устала и вернулась туда, где коровы звенят по утрам колокольчиками, а летними ночами мальчишки уходят в ночное. Среди их коней встречаются похожие на Бумерангов.

Сначала, в городе, Юрке не снились Бумеранги, но однажды ночью он проснулся в грозу, и когда вспыхивало молнией небо, на стену ложилась тень. Она была похожа на силуэт лошади с жеребенком...

Наверно там, на мысе, поросшем желтой степной травой и низкорослым кустарником, жеребята рождаются глубокой осенью, когда воздух тревожный, густой, а небо низкое, цвета стали. У жеребят тонкие ноги, они подкашиваются, но за зиму окрепнут, и к новому лету жеребята смогут вместе со взрослыми лошадьми провожать в море закат. И глаза у них тоже станут грустными. Юрке хотелось знать о Бумерангах больше, но не в одной книге не было про них написано.

- Mam, кто такие Бумеранги?

- Ну, они всегда возвращаются, - как обычно рассеяно ответила мама, не отрываясь от письма папе на Север. – Юрик, ты же видишь, я работаю.

«Они всегда возвращаются», - Юрик знал это.

Куда бы не уходили Бумеранги, по каким бы степям, холмам ни скакали, на закате все возвращаются на мыс и смотрят в море.

Юрке очень хотелось знать, о чем они думают, безмолвно застывая на берегу. Но даже приходя к Юрке во сне, Бумеранги не открывали своей молчаливой тайны.

- Я написала папе, чтобы он привез тебе бумеранг, - сказала мама Юрке перед сном.

Юрка не удивился: папа все может, но ему не хотелось, чтобы хоть одного рыжего Бумеранга увозили с мыса в душный город, где нет моря.

- Mam, ты все время пишешь папе письма, а он нам нет...

- Папа много работает, Юрик.

На следующий день мама прибежала домой веселая, счастливая, сбросила мокрый от весеннего дождя плащ. Звонко чмокнула Юрку в макушку.

- А нам с тобой Письмо!

- Письмо?! От бабушки! – соскочил с подоконника Юрка.

- От папы!!!

Письмо было замечательное и папа был такой, который сможет увезти их к Бумерангам и услышать пушистую траву в бабушкиной деревне. Но только слишком его почерк был похож на мамин...

А потом пришло лето с жаркими ливнями и грозами, с тополиной метелью и солнцем. Все чаще мама стала задерживаться после работы.

Юрка хотел ехать к бабушке, но однажды утром на его постель села мама и бородатый мужчина.

- С добрым утром, сын.

Мама взлохматила Юркины волосы. У нее были необыкновенно счастливые глаза.

- Это тебе – бумеранг, - и он протянул Юрке странно изогнутую деревяшку.

Они пили чай с конфетами и лимоном, катались в парке на качелях и папа поднимал Юрку и маму прямо в небо. У Юрки бухал сердце, а мама по-девчоночьи визжала. Они ели мороженое на Набережной, глядели в небо и пускали ракеты.

А ночью Юрка тихонько всхлипывал в подушку. Бумерангом оказалась эта нелепая палочка, пусть даже красивая! И пусть даже папа так здорово пускает ее и она возвращается!

Но на мысе у моря нет рыжих лошадей с печалью в глазах!

- Юрка... ты что?

Ему не объяснишь, даже если он ПАПА!

- Ну-ка подвинься.

у папы были сильные руки, они обняли Юрку за плечи, а голос тихий и такой, которым рассказывают сказки:

- А знаешь, сын... Далеко на Юге есть море. Там, на берегу, живут лошади. На закате они кажутся рыжими. Это очень умные лошади. И очень сильные. Они не раз спасали от беды людей. Но почему-то они грустят, особенно когда солнце садится в море. Лошади собираются на берегу и смотрят ему в след. Наверно им жаль расставаться с Солнцем, а может у них есть какая-то тайна...

Ну, конечно, папа просто не знает, что эти лошади – Бумеранги.

Взрослые много не знают. Вот и называют вещи не своими именами. Странные люди – эти взрослые.

Но не все – Юрка теперь это понимал.

Некоторые знают Бумерангов, грустят о море и пишут письма на Север, чтобы однажды дождаться чьего-то возвращения...

2. Originál povídky „Тай“

Его звали Тай. Никто не знал, откуда он взялся у нас во дворе. Просто однажды появился у подъезда – рыжий, лохматый, беспризорный пес, с висячими ушами и темно-кариими глазами.

Когда он хотел есть, то начинал лаять, будто выговаривая слова, и проделывал нехитрые собачьи трюки: подавал лапу, садился, кувыркался. Так он зарабатывал свой хлеб. С рук Тай никогда не ел и не вырывал угощение, как некоторые бездомные, он брал еду осторожно, бережно. Однажды я услышала, как соседка тетя Шура сказала своему маленькому внуку:

- Поучись-ка у Тая – он знает цену хлебу...

В благодарность за обед, Тай дружелюбно рычал или, широко расставив мохнатые лапы, тихонько хватался за край одежды и тянул к себе, а притянув, утыкался мокрым носом в колени. В подъезд Тай заходил после третьего приглашения и при этом склонял голову на бок, будто спрашивая: «Вы действительно не против, если я зайду погреться? Я, правда, вам не помешаю?»

Тай был самой чудесной собакой на свете! И он хотел быть свободным. Несколько раз его брали в дом – он сбегал. Его мыли, причесывали, кормили, но уже через два дня он снова возвращался к нашему подъезду. Мне тогда казалось, что, может быть, он согласился бы жить у меня, но у мамы была аллергия на животных, и я не могла взять Тая к себе.

Мы с Таем дружили, потому что любили смотреть на закат.

Мне было тогда пятнадцать лет, и я жила в многоэтажке в центре города. В клетке многоквартирного муравейника. В нашем доме только и было хорошего, что крыша. Взяв старый папин фонарик, мы с Таем поднимались на 14тый этаж пешком (лифты Тай не любил) и останавливались перед лестницей на крышу. Не знаю, кто и когда научил Тая взбираться по таким лестницам, но делал он это очень ловко.

Крыша. Рыжая от близкого заката. И все вокруг (и вверху и внизу) рыжее: город, другие дома-муравейники с сотнями глаз-окон и перьями антенн, облака и мы с Таем, присевшие у самого края крыши. Вернее, я «присевшая», а Тай обычно растягивался рядом, положив голову на свои могучие лапы. Закат приходил медленно. Сгущались краски, стихали голоса земли и становились громче ветра и неба. Опускался занавес

дня, переливая из крынки в крынку все оттенки солнца: от багряного, красного, лилового до нежно-розового и золотого.

Тай смотрел не отрываясь. Однажды я взяла с собой на крышу бутерброды и предложила их Таю. Он посмотрел на меня так, будто я включила дождь и закатный день испорчен. А говорят, собаки цветов не различают...

Потом приходили сумерки. Все темнее становилась земля, а луна, бледная в закатные часы, все ярче. Зажигались окна, похожие теперь на блестящие дыры, начиналась вечерняя песня мам:

- Вася! Домой!

- Аня, Аня, пора спать, сколько можно звать!

- Генка-паразит, марш домой, пока не прибила!

И звуки гитары, и смех, и карты на скамейке...

Я гладила лобастую Таеву голову. Иногда, сидя на крыше, мы с Таем мечтали, как мы будем жить, когда все совсем будет хорошо. Я говорила, а Тай слушал и, наверное, был не против, чтобы именно так все и было.

... Тем летом папа повез меня к морю. Там было здорово, что и говорить. Можно было целыми днями валяться на пляже и ни о чем не думать, можно было дурачиться с папой, гулять с ним по берегу, говорить обо всем и знать, что он никуда не торопится.

А какие там были закаты! Таких с нашей крыши и не увидишь! И я все думала: приеду - расскажу Таю, как над морем заходит солнце. И мы с ним помечтаем, что когда-нибудь папа снова поедет со мной на море, и мы возьмем с собой Тая...

Но когда я вернулась домой, то не встретила Тая во дворе. Соседки рассказали мне, что его поймали какие-то мальчишки, связали лапы, пасть и тыкали ему в глаза горящим факелом, и шерсть подпалили. Кто-то увидел и разогнал их, но Тай ослеп и больше во дворе не появлялся. Не видели его и в соседних дворах, кварталах.

Я больше не ходила на крышу. Остаток лета прошел, как бесконечный дождливый день. Но однажды я решила все-таки подняться туда. Что-то совсем тоскливо мне было в этот вечер... Правда, закат давно прошел, были густые сумерки, почти ночь. Взяла фонарь и куртку, вышла из квартиры. И в колени мне тут же уткнулся сухой горячий нос. Тай...

Поднимались мы теперь медленно, и Тай виновато мотал хвостом, извиняясь, что не может быстрее. И по чердачной лестнице он теперь не мог подняться, пришлось его затаскивать. Луна была уже высоко, светила ярко. А кругом – сплошная ночь.

На глазах у Тая – мутная беловатая пленка, и даже не подумаешь ничего, пока не увидишь, как он сослепу неуверенно ходит. Таю хотелось заката. Я положила руку на его лобастую голову, плакала, сцепив зубы. И почти спокойный голосом рассказывала, какой красивый на морем закат. Почти такой же, как сейчас над домами. Только чуть-чуть поярче.

3. Originál povídky „Ёлочная история“

Сегодня особенный день. Сегодня родители достают и собирают елку. В этот день они всегда ссорятся. Елка хорошая, пушистая, и очень похожа на настоящую, даже не догадаешься, пока не потрогаешь иголки. Но собрав ее, мама все равно вздыхает:

- А живая была бы лучше...

Три года назад папа вдруг понял: лесов на земле становится все меньше, а человечество каждый год вырубает тысячи деревьев, чтобы позабавить себя несколько дней.

- Это же специальные елки! Лишние! Их вырубают, чтобы лес лучше рос! – говорила ему мама.

- Вырубленный лес лучше расти не может! – упрявился папа. Он решил начать борьбу за сохранение «легких планеты» и в тот же день пошел и купил искусственную елку. Она была очень дорогая. На нее ушла половина папиной зарплаты, и на целый месяц вся семья осталась без мороженого. Это мама тоже ему напоминала каждый раз, когда елку собирала.

- Все равно их срубят, не мы, так другие купят!

- Пусть. Но наша семья в этом участвовать не будет.

С каждым годом мама спорила все меньше, только вздыхала:

- А живая елка пахнет лесом и праздником... Детством...

- Живая елка растет в лесу. А в доме елка – мертвая.

И папа пошел и купил пихтовое масло.

Гошка с папой согласен. Ему нравились, конечно, настоящие елки, их теплые иголки, запах коры... Но праздники заканчивались, и остовы выброшенных елок напоминали скелетики, скукоженные на снегу. Гошка всегда пробегал мимо них побыстрее.

Украшали елку все вместе, даже Никитка и Соня. Папа доставал коробку с хрупкими елочными игрушками, подавал их маме, а она, стоя на стремянке, вешала их на верхние ветки. Гошка украшал серединку, а Соня и Никита – нижние ветки. Мама любила шары. Гошка – собак и колокольчики. А Соня и Никитка – все подряд. Поэтому елка получалась трехслойная.

Гошка с первого года, как появилась у них эта елка, заметил, что-то неладное. В первый год очутились на елке имбирные пряники в золотой бумаге со звездами,

такие вкусные, что можно штук сто за раз съесть. А родители клянутся, что они не покупали! И главное: съедят Соня с Никитой все до одного, а наутро новые на ветках появляются, будто вырастают!

А на второй Новый год у папы сломалась гирлянда, и папа никак не мог ее починить. Паял, паял, а все бестолку. И как назло из магазинов пропали все гирлянды! Папа совсем отчаялся, а мама сказал:

- Ну, пусть просто так висит...

И повесила ее на елку. И – честное слово! – даже не включила в розетку, Гошка точно видел! А гирлянда все равно загорелась. И мама сказала:

- Вот что значит ласковые женские руки!

И в этом году Гошка тоже ждал чего-нибудь такого, особенного.

Он шел из школы радостный. Последний учебный день все-таки! И сегодня они все вместе пойдут в игрушечный магазин – покупать елочную игрушку. Каждый свою. Это у них традиция такая. Мама купит шар, Гошка – собаку, а если не найдет, потому что елочные собаки очень редко встречаются, то колокольчик, папа – еще одну гирлянду, а Соня и Никита какую-нибудь ерунду.

Гошка шел и мечтал. И вдруг встретил его. Пес посмотрел на Гошку и опустил, отвернул голову. Гошка присел пред ним на корточки, погладил, потом подумал, что псу неприятно так - влажной варежкой – снял ее побыстрее и погладил еще раз. Гошка пошел домой, а пес пошел за ним.

Гошка мечтал о собаке. Родители собаку не разрешали. Они были умные и хорошие, но почему-то именно с собаками вышла загвоздка: не хотели Гошкины родители собаку. Гошка шел домой. Уже не очень радостный. Потому что пес шел за ним. И было холодно. И бросить пса на улице Гошка уже не мог, а ссориться с родителями под Новый Год... ну, сами понимаете...

Дома еще никого не было, и Гошка спрятал пса под своей кроватью.

- Сиди, ну, пожалуйста, сиди тихо!

Гошка побежал на кухню за колбасой, которую мама купила на праздничный салат. Мама его просто убьет за колбасу! И отправит покупать новую палку, а он стесняется, колбасы много, попробуй выбрать, он всегда так долго думает, и продавцы нервничают и говорят сердито:

- Тебе чего, мальчик?

А ему колбасы. Самой вкусной. Для самой лучшей собаки на свете. Думаете, Гошка первый раз собаку домой приводит? Нет, это, наверное, пятая. Или даже шестая. Только ему никогда не везло. Обычно или мама или папа были дома и говорили:

- Ой, какое чудище! Вот дай ей котлетку в подъезде... Нет, солнышко, ну куда такую образину в квартиру? Нет-нет-нет, не может быть и речи!

Собаки съедали котлеты на площадке, полдня ждали, а потом уходили. Гошка плакал. А мама и папа говорили правильные слова.

Только сегодня их дома не было! И Гошка с собакой прошли в квартиру! И съели всю колбасу! И пес был совсем не «образина» и не «чудище», он был как с картинки! Рыжий и кудрявый! Только грязный.

К приходу мамы Гошка приготовился. Он вымыл пса, расчесал, подмел пол, помыл посуду, обед подогрел... Но когда раздался звонок, все-таки спрятал пса под кровать. На всякий случай.

- Ой, какой день сегодня хороший, просто прелесть, морозец такой, самый новогодний! Слушай, Гошка, я знаю, что традиция и все такое, мы все вместе ходим за игрушками, но просто не удержалась, такой шар в витрине увидела... ты только посмотри!

Мама достала из сумки елочный шар. И правда необыкновенный. Это был даже не совсем шар, а очень пузатый попугай, ало-золотой, с умными черными глазами.

- Прелесть, правда? – прошептала мама Гошке в ухо. – Я таких никогда не встречала... Будто живой, будто взмахнет сейчас крыльями и полетит...

Мама любила птиц. Но от них дома было мусорно.

- Так! – сказала мама весело, - Последний день старого года! Гошка, ты просто обязан убраться в своей комнате! И особенно под кроватью, там у тебя такая свалка!

Знала бы мама!

Пришел папа вместе с Соней и Никитой, они, оказывается, тоже уже купили игрушки.

- Гошка, ну сбегай один за своей игрушкой, раз такое дело...

«Странный какой-то день», - подумал Гошка и решил признаться.

- Ага, я сейчас... - пробормотал он и пошел к себе.

Он откинул одеяло на кровати, сказал:

- Вылезай.

Но там было тихо. Гошка наклонился – пса под кроватью не было.

- Ой, какая! – воскликнула Соня. – Мама, мама, а Гошка уже купил игрушку, смотри!

В руках Соня сжимала стеклянную елочную собаку, рыжую и кудрявую.

- Ой, какая прелесть! В этом году какие-то необыкновенные игрушки! Вы моего попугая видели? Как живой!

- И моя черепаха живая! - сказал Никита.

- И рыбка моя!

Гошка забрал у Сони свою игрушку, грустно повесил ее на елку. Что он сумасшедший что ли? Вон тряпка мокрая, и за колбасу ему еще попадет...

Вечером все сидели за столом.

- Что-то Гошка у нас расстроенный, - прошептала мама папе. Папа рассеяно плечами пожал. Он в этом году не купил гирлянду. Почему-то ему показалось, что они на змей похожи, а змей папа боялся.

Начали бить куранты. Пора было дарить подарки и поздравлять друг друга. Но с последним боем часов, с елки вдруг сорвалась Гошкина сегодняшняя елочная собака. Он видел, как она летела на пол, еще секунда – и одни осколки останутся. Рыжие и кудрявые. Гошка зажмурился.

- Бр-р-р! – услышал Гошка папин голос. Будто он головой мотал, пытаясь стряхнуть наваждение. А потом в Гошкины колени ткнулся мокрый нос. Гошка осторожно открыл один глаз и увидел рыжее и кудрявое, а потом еще умные карие глаза, а потом пес положил лапы ему на колени и тихонько твякнул.

Родители долго удивлялись, охали, ахали, не могли понять, но никто, конечно, не мог сказать про чудесную новогоднюю игрушку, что это «чудище» и «образина».

- Ладно, - вздохнула мама, - пусть остается, все-таки Новый год. Но имей ввиду, Георгий, что гулять и убирать за ним будешь сам!

- Буду! – не веря своему счастью, сказал Гошка.

И в этот же миг с ветвей елки сорвался ало-золотой живой попугай.

4. Originál povídky „Жили-были карандаши“

ЖИЛИ- БЫЛИ КАРАНДАШИ

1.

Жили-были-поживали Красный, Синий и Желтый. Жили они в узкой жестяной коробке из-под конфет. Коробка стояла на столе у одного Волшебника. Волшебнику было семь лет, он дружил с Красным, Синим и Желтым и очень любил с ними играть.

С Красным он играл в закат, пожар и как спасает друзей в маковом поле.

С Синим – в шторм, прыжки с парашютом и как собирает васильки для мамы.

С Желтым – в пустыню, продавца дынь и солнечный день на пляже.

2.

Однажды Синему наскучило рисовать васильки, почтовые машины, реки-озера и даже небо. И он отправился в гости к Желтому.

- Давай, Желтый, вместе что-нибудь нарисуем.

- А что?

- Ну, вот я буду рисовать море, а ты – пляж. Нашему Волшебнику очень нравится на пляже у моря играть.

- Ну, давай, - согласился Жёлтый. И стали они рисовать. Только очень торопились, потому что каждому хотелось лучше другого сделать. Поэтому Синий иногда налезал морем на песок, а Жёлтый свой пляж почти в прибое рисовал.

- Ух ты! – сказал вдруг Синий. – Смотри, что получилось. Присмотрелся Жёлтый и увидел, что там, где они с Синим смешались кто-то новенький получился.

Радостный такой, яркий.

- Здравствуйте, - сказал новенький. – Я Зелёный. Я всегда получаюсь там, где Синий с Жёлтым смешиваются.

- А ты теперь всегда с нами будешь? – спросил Жёлтый.

- Всегда. Надо только Волшебнику сказать. Чтобы он карандаш для меня сделал.

3.

Вообще-то Красному не очень хотелось играть. Все эти кружения, верчения и смешивания казались ему большой глупостью. Он и так себе нравился.

- Ты что! – закричал тогда Синий. – Ведь получается кто-то совсем новый!

- А если не получится?

- Получится!

И Красный согласился попробовать. Этот новый получился очень красивый. Таким бывают сливы, которые любит Волшебник, сирень, которую любит мама Волшебника и шарф, который носит папа Волшебника.

- Меня зовут Фиолетовый, - робко сказал новичок.

4.

Долго думали Красный и Желтый, как бы им смешаться повеселее.

- А давай огонь нарисуем! – предложил Красный. – Он теплый, красивый!

- Ну уж нет! Там тебя много, а меня совсем чуть-чуть! Давай лучше восход луны! Я буду луной, а ты – закатным небом!

- Закатное небо не красное, - фыркнул Красный, - оно... оно... - но Красный не находил слов для закатного неба.

– Нет, не годится! Надо чтобы поровну было тебя и меня.

- Нарисуйте солнце, - сказал Синий. – А я небо нарисую. Красный с Желтым переглянулись.

- Только чур не толкаться! – сказал Желтый.

Красный даже задохнулся от возмущения: когда это он толкался? - Вы рисуйте, рисуйте, - успокоил их Фиолетовый.

- Интересно, что получится, - сказал Зеленый. Солнце получилось веселое, радостное – оранжевое.

5.

Чем больше цвета смешивались, тем больше их получалось. Уже и в жестяной коробке из-под конфет все карандаши не помещались. И путались, и терялись.

- Надо какой-то порядок завести, - решили Желтый, Синий и Красный. Все-таки они тут появились первые, а значит были старшими и за порядок должны отвечать.

- Надо дом построить! – предложил Синий.

- А лучше целый город! Чтобы у каждого свой домик, отдельный, - Красный очень не любил толкотню, шум и гам.

6.

Красный сидел на холме, любовался закатом. Подошел к Красному Зеленый и говорит: - А можно я рядом с тобой посижу?

Красный посмотрел на него холодно и сказал: - Вообще-то ты мне совсем не подходишь. Ты совсем другой, даже не из моих оттенков.

Зеленый очень расстроился. Чтобы себя утешить (а может быть, чтобы удивить Красного) он закрасил все нежной молодой травой. Целое поле получилось. Очень зеленое. Красный усмехнулся и нарисовал в этой траве красные маки.

Я тоже, мол, не лыком шит.

- А вы неплохо смотрите вместе! – удивился Жёлтый, увидев, что гордый Красный и застенчивый Зеленый вместе любят зеленое поле с красными маками.

- Да, неплохо, - пришлось согласиться Красному. - Мы друг друга подчеркиваем. Потому что контраст. Тогда Жёлтый тоже побежал свой контраст искать. Им Фиолетовый оказался. И вместе с Жёлтым они нарисовали спелую гроздь винограда в осенних листьях.

7.

Грустный Жёлтый сидел у окна своего домика. Мимо проходил Зелёный и очень удивился, ведь Жёлтый всегда такой жизнерадостный.

- Понимаешь, - смутился Жёлтый, - так хочется быть яр-ким! Чтобы все сразу тебя замечали и радовались. Но как выделиться, когда все вокруг такие яркие! Ведь никого не попросишь: «Стань, пожалуйста, бледнее, а то я рядом с тобой теряюсь...» Никто не уступит, не посветлеет.

- Я тебе уступлю, пожалуйста, становись ярким, - сказал Зелёный, который был очень добрым.

- Ну что ты! – смутился Жёлтый. – Не стоит! Я сам тебе уступлю!

- Я тоже могу уступить, - фыркнул незаметно подошедший Красный. – Вам обоим! Подумаешь!

- Всегда мечтал уступить! – всунулся Синий. – Тем более таким красивым цветам! Скоро у домика Жёлтого собрались все цвета и стали друг другу уступать. Они теряли яркость, светлели, бледнели и...

- Ой! – воскликнул Жёлтый. – Ты кто? - Я? Белый. И Белый улыбнулся так ласково, что всем сразу захотелось быть рядом с ним самым ярким.

- Если можно, - сказал Белый, - я поселюсь вот здесь, в самом центре. Вы не против? И никто не был против, даже Красный. Ведь рядом с Белым, каждый цвет становится ярче и выразительнее.

8.

Однажды карандаши затеяли веселую кутерьму. Они бегали друг за дружкой, сталкивались, падали, настоящая куча-мала получилась. И из этой кучи-малы вдруг

появился Чёрный. Он тут же накрыл всех своей темнотой. Карандаши испугались и спрятались. Чёрный остался один.

- А если он поглотит нас? - Слопает!

- Вон он какой... непроглядный! - Такой всё закрасит, от нас и следа не останется! А Чёрный сидел один, очень- очень грустный. Он нарисовал грача на белом снегу. Получилось красиво.

Потом Чёрный подкрасил кончики крыльев у чайки, которую рисовал на синем картоне Белый. Получилось правдоподобнее. Чёрный нарисовал раскрытый рояль и полилась тихая музыка. Он увлекся и нарисовал тонкие ветки деревьев в солнечный день, ночное небо, свежевспаханное поле, крапинки на березе, закопченный туристический котелок...

Белый тихонько выглянул из-за домика. - Тсс! – сказал он остальным. – Тихо! Он сидит и... рисует. Любопытные карандаши выглянули из-за своих домиков. Они увидели грача на снегу, крапинки на березе, поле и небо, рояль и кончики чайкиных крыльев.

- Ты уверен, что он очень опасен? – спросил Оранжевый у Фиолетового.

- Ну... всякие ходят слухи.

Белый еще раз шикнул на них и осторожно подошел к Чёрному. Он остановился рядом с чайкой и сказал:

- Получилось очень красиво. Чёрный посмотрел на него и вздохнул:

- Я ведь не хотел никого пугать. Чёрный не всегда плохой.

- Я так и подумал. - Просто я очень сильный. Но я никого не хотел закрашивать! - А давай нарисуем зебру? – предложил Белый и махнул остальным карандашам рукой: идите, мол, сюда, он совсем не страшный. Просто очень сильный.

9.

- Я самый зеленый!

- Нет я!

- Я! Не видишь что ли сколько во мне зелени? Я самый зеленый на свете!

- Да какой ты зеленый! Ты же почти синий! В тебе синего гораздо больше! Ты – Изумрудный, вот ты какой!

- А в тебе... а в тебе... желтого полным-полно, вот! Ты и не зеленый вовсе, ты – Фисташковый!

- Тише, тише, успокойтесь! – сказал тут Зелёный. – Мы все зеленые, просто разные. Ты, Изумрудный, - холодный оттенок, потому что в тебе синего больше, чем желтого.

- А во мне больше желтого! – догадался Фисташковый. – Значит, я какой оттенок?

- Ты теплый оттенок. У всех цветов бывают теплые и холодные оттенки, так что не спорьте, идите лучше порисуйте. Фисташковый нарисует траву вблизи, а Изумрудный – горы вдалеке. Вот и будет правдоподобно.

Ушли Фисташковый с Изумрудным картину рисовать. А с собой позвали Яблочный, Оливковый, Лаймовый, Травяной, Малахитовый, Папоротниковый, Болотный и даже Вердепомовый. Очень зеленая картина получилась!

10.

Домик Белого стоял на одном краю Разноцветного городка, а домик Чёрного – на другом. Захотел как-то Белый в гости к Чёрному сходить.

- Зелёный, - сказал он Зелёному, - нарисуй мне дорожку к домику Чёрного.

- С удовольствием! – сказал Зелёный и начал рисовать. Тропинка побежала с бугорка на бугорок, через луг и через болотце. Забежала в сад к Фиолетовому, посмотреть не успели ли баклажаны. Нет, не успели. Забралась тропинка на зеленую горку и...

- Знаешь, - тяжело дыша сказал Белый. – Я так за год до Чёрного не доберусь.

Попрошу-ка лучше Жёлтого.

С радостью! – весело ответил Жёлтый и начал рисовать. Сначала все хорошо было, дорога из желтого кирпича, удобная, легкая, только она быстро кончилась, превратилась в тоненькую тропинку и потянулась по жаркой саванне. Львы бродят по саване, ворчат, трясут желтыми косматыми гривами. Не по себе стало Белому.

- Знаешь, - вздохнул Белый. – Ты не обижайся, но, давай, я Красного попрошу?

Пошел Белый Красного искать, а Жёлтый остался дорисовывать маленьких львят, играющих в чехарду.

- Ой, нет, прости, Белый, но мне сейчас совершенно некогда! – сказал Красный. – Волшебник рисует Марс, а там все дороги ну просто огненные! А ты попроси Серого! Вон он скучает!

11.

Задумчивый Серый рисовал слона. «Интересно, кто я? Не очень чистый Белый или Совсем светлый Чёрный? Непонятно», - думал он.

На серого слона полился серый дождик из очень серой тучки. Серый слон пошел гулять под дождем по берегу зимнего моря. Он скучал. Скука тоже была серая. «У каждого цвета есть семья, - думал Серый, - большая семья у Красного, столько оттенков! И у Синего! И даже у Жёлтого! Но я... я ни к какой семье не подхожу. Я не похож на Синий, не похож на Красный, не похож на Жёлтый, а у Белого и Чёрного нет семьи, они сами по себе. Но я так не умею».

- Серый, нарисуй мне дорогу к Чёрному. Только очень прошу тебя, пусть она будет прямая и короткая.

И Серый нарисовал. Это была сама прямая дорога. А чтобы Белому было удобнее по ней шагать Серый начал рисовать сначала совсем белые камни, потом чуть-чуть потемнее, потом еще чуть-чуть потемнее, и еще чуть-чуть. И так они добрались до домика Чёрного. И чтобы ему было не обидно, у его порога дорога была чёрная-пречёрная.

- Ты очень чуткий! – сказал ему Белый. – Спасибо!

А Серый опять заскучал. «Кто же я все-таки такой?»

Неслышно подошел к Серому Синий и покрасил тучку. Дождик сразу стал капать веселее. А потом и солнечный луч пробился. Это Жёлтый нарисовал. А Красный ни с того ни с сего нарисовал серому слону красную шляпу. И сам смутился от такого хулиганства.

- Не печалься, Серый, - сказал Жёлтый. – Ты же наш, общий.

- Ты из нашей дружбы получился, - подхватил Синий, - в тебе есть частичка меня, Красного и Жёлтого.

- Надо только поровну смешивать, - сказал Красный.

«Ух! – подумал тут Серый. – Какой я оказывается! Многоликий». - А семью самому создать можно. У меня тоже много оттенков, весь спектр от белого до черного.

Неслышно подошли и встали рядом с Серым Серебристый, Стальной, Розовый пепел, Жемчужно-серый, желто-серый Соловый и зелёно-серый Вердигри.

Серый счастливо улыбнулся и нарисовал пушистого серого кролика. А потом они все вместе пошли чай пить. А серый слон в красной шляпе продолжал гулять по берегу зимнего моря под синим дождиком. По морю ходила коричневая лодка с лимонным парусом с розовыми полосками, над ней весело развевался салатово-фиолетовый флаг, а бело-черные чайки летели к горизонту, где вставало оранжевое

солнце. И слону не было скучно, ведь на его спине сидел пушистый кролик и играл на флейте.

Карандаши на пенсии

Красный, Синий, Жёлтый и другие карандаши рисовали каждый день. Острый канцелярский нож, их добрый друг и врач, не успевал затачивать то одного, то другого. Карандаши становились все меньше и меньше ростом. И однажды стали такими крохотными, что Острый канцелярский нож уже не смог их наточить. Тогда Волшебник достал старую жестяную коробку из-под конфет.

- Теперь вы на пенсии, - сказал он. – Вы сможете снова жить в этой коробке и рассказывать друг другу истории о своей молодости. И Волшебник бережно сложил маленьких карандашей-старичков в коробку.

- Да-а, - вздохнул Красный. – Было время. Какие пожары я устраивал!

- Какие океаны я разливал! – подхватил Синий.

- Какие пустыни я творил! – не отставал Жёлтый. – Но больше всего мне нравилось рисовать одуванчики.

Все остальные карандаши стали наперебой вспоминать свои лучшие картины. Волшебник улыбнулся. У него был новый набор цветных карандашей и большая коробка акварельных и акриловых красок. А еще этюдник, коробка с углем, сангиной и сепией, целая папка самой разной бумаги и букет кисточек разного размера. Волшебник вырос и стал художником.

5.Fotografie Tamary Michejevové



